

یس بنا بر این وقتی که بنده استرداد میکنم مخصوصاً از نقطه نظر تمام مصالحی است که آقای آقا سید یعقوب گفتند و ایشان طوری فرمودند که تقاضای من بر ضد ترقی اقتصادی و صادرات مملکتی است.

هیچکدام اینها نیست. بلکه برعکس نقطه نظر محفوظ ماندن قوانین و مطالعه و در نظر گرفتن راه عملی بنده تقاضا را کردم و اما اینکه متوسل شدن باینکه پوستها فاسد می شود مطابق تحقیقی که ما از رئیس گمرک کردیم فقط مقدار خیلی پوست در پوشه و خراسان است و بصاحبان پوست اجازه داده اند که در انبار های خودشان نظالین و تنبا کوب بزنند که فاسد نشود و در پوشه مقدار کمی پوست هست و مابقی پوست در دست خود صاحبش در شیراز انبار است.

یس بنا بر این اینکه گفتند در گمرک پوستها خراب می شود صحت ندارد و به علاوه قرب هشت ماه یکسال است این پوستها توقیف است خراب نشده سه روز دیگر هم توقیف باشد.

چطور در عرض این مدت فاسد نشده و در طرف این سه روز خراب میشود اینطور که نمیشود.

در کار مهم باید دقت کرد و در اطراف مسئله باید مطالعه نمود و چون آثار این مذاکرات شدند بنده هم توضیحات جواب دادم.

رئیس - رای می گیریم برای خروج از دستور آقایی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. رایورت کمیسیون بودجه راجع به متقاعدین وزارت خارجه مطرح است. مذاکرات راجع بکلیات است.

آقا سید یعقوب بنده مخالف بودم اینجا هم نوشته ام.

رئیس - بفرمایند.
آقا سید یعقوب - اولاً اشتباه نشود که مخالفت کردن با این لایحه از نقطه نظر مخالفت بالایحه دولت است.

بلکه مخالفت بنده از نقطه نظر خرج است.

دردوره چهارم مکرر مذاکره شد که اولاً بالادالت حتی که نماینده دارد نظارت در عایدات و مخارج است.

یس این مسئله یک مسئله است که ما باید همیشه نمایان خودمان قرار بدهیم و علت مخالفت بنده با این لایحه از این جهت است که در اینجا نوشته این آقایان مشمول قانون استخدام نیستند.

به بینید مادر يك دوره واقع شده ایم که باید مخارج از سمتان در بار مرحوم آقا محمد خان تاحالا و آن ترتیبات را بدیم و باید مخارج مشروط و موقتی الانام هر دو را بدیم و هر جاو بهر کس هم کم بپریم می گوئیم چه کنیم.

ما قانون می نویسیم که مخارج در تحت قانون باشد.
در دوره چهارم مکرر عرض کردم مملکت باید در تحت تشکیلات اداره شود باید مخارج تشکیلات را ما بدیم آن هم تشکیلاتی باشد که برای مملکت نافع و حافظ امنیت و حافظ مصارف مملکت باشد.

بالاخره مکرر در دوسه دوره عرض کرده ام و حالا هم عرض میکنم ما باید مخارج عام المنفعه را که نافع بحال ملت است رای بدیم خود آقای مخیر در رایورت می نویسد که این آقایان مشمول قانون استخدام نیستند آیا در صورتی که مشمول قانون استخدام نیستند به چه جهت باید با آنها حقوق داده شود!

مخصوصاً يك قلم از اقلامش هست که در دوره چهارم چهل تومان حقوق داشت و مجلس آن را تصویب نکرد ورد شد.

حالا امسال پنجاه تومانش کرده اند و مثل این است که کمیسیون دوم امر خصی رای می دهد و مجلس سه ماه تصویب میکند و تصور میکنم اگر این هم رد شود سال دیگر صد و پنجاه تومان پیشنهاد میشود.

خوب است ما يك نظری بپواند و مخارج بکنیم و بدانیم که ما مأمور تصویب خرج برای تشکیلات هستیم یا این حرفها و به این کلیات که فلاکتس همچو کرده است نباید گوش بدیم بخدا ملاحظه فلان رعیت بیچاره بدبخت براتب لازم تر است از اینها. این بود عرایض بنده.

عسار السلطنه مخیر - دلالی که ذکر فرمودند متأسفانه هیچ منطق نداشت.

یکی اینکه فرمودند از نقطه نظر خرج مخالفم پس باید با این عقیده باتمام بودجه ها مخالفت کنند اما اینکه فرمودند اینها مشمول قانون استخدام نیستند صحیح است.

ولی چه طور شده که مشمول قانون استخدام نیستند.

اینها مستخدمینی نیستند که دوسال و سه سال سابقه در وزارت خارجه داشته باشند همان قلم اول میرزا اسحق خان هفتادسال از عمرش گذشته است و شصت سال آن را در وزارت خارجه مستخدم بوده و ترتیبات طوری است که اگر بخواهند مطابق قانون استخدام باور رفتار

کنند سی تومان هم باو کمتر میرسد باین جهت وزارت خارجه شهریه برای او پیشنهاد کرده است و آن اقلام آخرش يك اشخاصی هستند که همراه مأمورین دولت در خارجه از قبیل برلن و اسلامبول و غیره بوده اند و در خدمت دولت کار کرده اند تا بپیر شصت و اینکه میفرمایند يك نفر چهل تومان داشته و رد شد حالا پنجاه تومان پیشنهاد شده است.

بنده عرض میکنم همچو چیزی نیست اگر هست نشان بدهند.
رئیس - دیگر کسی اجازه نخواسته است.

رای میگیریم برای ورود در مواد آقایی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده اول قرائت میشود.

(بشرح آتی قرائت شد)
ماده اول - مجلس شورای ملی تصویب مینماید که وزارت مالیه مبلغ هفت هزار و شصت و نود و دو تومان شهریه چهارده نفر اعضای قدیمی وزارت خارجه را مطابق صورت ضمیمه از هدهالسنه سیچقان نیل ۱۳۰۳ جزو بودجه شهریه ها منظور و بپردازند در هدهالسنه محل آن از اعتبار بودجه وزارت خارجه است.

محمد ولی میرزا - بنده يك توضیحی از آقای مخیر میخوانم.

رئیس - بفرمایند.
محمد ولی میرزا - بنده میخواستم منتقل شوم که آیا این رایورتی که آورده اند به مجلس کاملاً حسب نظر رئیس مایه شده است یا نه و با موقفت او بوده است یا خیر؟
مخیر - در حدود اختیار امی که در قانون برای او تصریح شده است جلب نظر ایشان شده و نظریه آقا فایز شده است.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده در سابق از آقای مخیر سؤال کردم و حالا هم عرض میکنم ما هنوز اطلاع نداریم هواند مملکت چه قدر است که مخارج برایش همین کنیم.

در آن بودجه است که از کمیسیون گذشته یا از عوائد مملکت زائده است اگر زائده است مجلس را همین کنید یا آقایانی که موافق نیستند آنها هم رای بدهند و اگر يك معنی ندارد چه طور ما بیاییم و تصویب کنیم و به يك مالیاتی تحصیل کنیم یا اینکه محتاج باستقراض شویم.

مخیر - بنده چند روز قبل عرض کردم که تا آخر برج انشاءالله بودجه هابه مجلس خواهد آمد و راجع به محل این خرج هم اگر همین رایورت کمیسیون بودجه ملاحظه

فرمائید خواهید دید که نوشته شده است جزء بودجه هدهالسنه وزارت خارجه است.
رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده در این لایحه که راجع به مینکم و مراجعه می کنم بوظیفه و کالت می بینم بیت المال مسلمین از يك دینار تا هر قدر باشد و هر قدر تصویب کنیم و جدا ناردان تا در صورتیکه ما تحقیق نکرده باشیم و رای بدیم مسئولیم گرچه شاید بعضی ها متأملم باشند از عرض من لکن از مشیر يك سؤال میکنم و آن این است این اشخاصی که برای شان حقوق معین کرده اند جزو اغنیاء هستند یا فقرا و اگر جزو اغنیاء هستند بنده وجداناً و بر حسب وظیفه و کالتیم نمیتوانم رای بدیم و اگر جزء فقرا هستند و از نقطه نظر خدمتی که بملت کرده اند این حقوق بآنها داده میشود بنده حرفی ندارم و رای میدهم و عقیده من این است که باید حقوقی که از بیت المال مسلمین باشخاص داده میشود از نقطه نظر استحقاق مشروع باشد که ما وجداناً و دیناناً بتوانیم آنرا تصویب کنیم.

مخیر - تکلیف کمیسیون این نبوده و نیست که وقتی دولت يك حقوقی را برای يك هده مستخدم معین میکند تحقیق کند که این شخص غنی یا فقیر است این تحقیق را ما نکرده ایم و هیچ لزومی هم نداشته است فقط تحقیقی که لازم است از ایام خدمت آنها است که اینها کلاً تحقیق شده است.

همانطور که عرض کردم این اشخاص از یازده سال تا چهل پنجاه سال مشمول خدمت دولت بوده اند.
اما اینکه بفرمایند فقیرند یا غنی هستند بنده همه را نمیدانم ولی یکمده را سراغ دارم که میدانم راه اهاش آنها همین حقوقی است که دولت پیشنهاد کرده و نهایت احتیاج و ویرشانی را هم دارند.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده موافقم.
رئیس - آقای سردار معظم (اجازه)
سردار معظم - موافقم.
رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - این یکی از مخارجی است که باید جزو بودجه مملکتی باشد بنده باز هم می بینم شروع شده که لایحه جزء بجزه به مجلس می آید و ما هم تصویب میکنیم در صورتیکه هنوز بودجه مملکتی به مجلس نیامده در آخر سال بیکر تبتنگا میکنم که خرج ملازمت بردخل است و يك مبلغی کسر داریم آنوقت متعیر میشویم که آیا این کسری را از استقراض خارجه تأمین کنیم یا بر مالیات اضافه کنیم یا بنده تصور میکنم

این خرج اگر قانونی و صحیح بود وزارت خارجه جزء بودجه خودش وارد میگردد و بنده مخصوصاً استدعا میکنم که تبتنگا بودجه خرج را بمجلس نیاروند که بالاخره در آخر سال اسباب سرگردانی و ندامت بشود روزی ندامت حاصل میشود که علاج ندارد.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - آقای کازرونی گویا فراموش کرده اند که مجلس دوره چهارم تصویب کرد که شهریه يك قسمت از این اشخاص را جزء بودجه وزارت خارجه منظور دارند و چند نفری بیش نیستند که امسال اضافه شده اند و آنها هم جزء مستخدمین جزو هستند از قبیل نایب مختار که چهار تومان برایش معین شده یا حاج هاشم بيك که یازده تومان برایش برقرار شده و البته خودتان تصدیق میفرمائید که اشخاصی که به صیغه مستتری یا شهری یولی از دولت بگیرند بهتر است که در یک کورقه مخصوصی اسمی آنها ثبت باشد و جزء بودجه ها نباشد که هر وزارت خانه مستمری بروشهریه بگیرند داشته باشد و يك دفتری در وزارت مالیه باز باشد و معاش آنها باشد باین مناسبت کمیسیون بودجه این اقلام را از بودجه وزارت خارجه موضوع کرده و معال پرداخت این حقوق را از اعتبار بودجه امسال وزارت خارجه منظور کرده و کمیسیون منتظر است بقیه بودجه ها هم تصویب شود و کلیه بودجه ها را تقدیم مجلس کنند بنا بر این این يك چیزی نیست که مضر به مقصود باشد ببلایه ملازم باشد یا آمدن بودجه کل مملکتی.

رئیس - رای گرفته میشود بماده اول آقایی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
(غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد.

ماده دوم (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۲ - هر يك از آقایان مزبور که دارای مسترباشد مستتریات ایشان ضبط دولت خواهد شد.
رئیس - رای می گیریم بماده دوم آقایی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
(اکثر نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد در کلیاتش مخالفی نیست؟

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - رای میگیریم باین دو ماده با ورقه آقایی که تصویب می کنند ورقه سفید والا ورقه کبود خواهند داد.
رئیس - آقای کازرونی راجع به چه مطلب است؟

کازرونی - در کلیات عرض دارم رئیس - موقتش گذشت (اشدواستخراج آراه بمثل آمده نتیجه اینطور حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول بنجاء و چهار سایر اوراق بیست وشش رئیس - هده حضار هشتاد وشش به اکثریت بنجاء و چهار رای تصویب شد. رایورت کمیسیون محاسبات راجع به استخدام وونفر آلمانی برای مطبخه مطرح است اول رایورت کمیسیون خارجه قرائت میشود بعد رایورت کمیسیون محاسبات (هر دو فقره بشرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون خارجه لایحه نمره صد و پنجاه و سه اداره مباشرت مجلس را دائر با استخدام دو نفر متخصص آلمانی برای مطبخه و اداره چراغ برق مجلس تحت مذاقه در آورده از نقطه نظرملیت استخدام دو نفر آلمانی را تصویب می نماید.

کمیسیون محاسبات يك نظر اکثریت ناموجه میسوا تور موزر تبه آلمان را که از طرف اداره مباشرت مجلس شورای ملی برای مدیریت داخلی مطبخه مجلس در شهر میفرماید که اشخاصی که به صیغه مستتری یا شهری یولی از دولت بگیرند بهتر است که در یک کورقه مخصوصی اسمی آنها ثبت باشد و جزء بودجه ها نباشد که هر وزارت خانه مستمری بروشهریه بگیرند داشته باشد و يك دفتری در وزارت مالیه باز باشد و معاش آنها باشد باین مناسبت کمیسیون بودجه این اقلام را از بودجه وزارت خارجه موضوع کرده و معال پرداخت این حقوق را از اعتبار بودجه امسال وزارت خارجه منظور کرده و کمیسیون منتظر است بقیه بودجه ها هم تصویب شود و کلیه بودجه ها را تقدیم مجلس کنند بنا بر این این يك چیزی نیست که مضر به مقصود باشد ببلایه ملازم باشد یا آمدن بودجه کل مملکتی.

رئیس - رای گرفته میشود بماده اول آقایی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
(غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد.

رئیس - رایورت کمیسیون محاسبات راجع به کثرت اولی خواننده شد کثرت هم مطیع و توزیع شده مذاکرات راجع به کلیات است.
مخالفی دارد یا خیر؟ آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده سؤالی دارم ولی خیر. موافقم.

رئیس رای میگیریم بپداخل شدن در شور مواد آقایی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده اول (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده اول - اداره مباشرت مجلس شورای ملی مجاز است مسبو اتو موزر تبه آلمان را از اول ماه آپریل هزار و نهصد و بیست چهار مطابق دوازدهم حمل سیچقان نیل هزار و سیصد و سه لغایت سه سال شمسی برای مدیریت داخلی مطبخه مجلس استخدام نماید.
رئیس - مخالفی ندارد بکثرت از نمایندگان خیر

رئیس - رای میگیریم. آقایی که این ماده را تصویب می کنند قیام فرمایند (نمایندگان قریب باتفاق قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده دوم (بشرح آتی قرائت شد)
ماده دوم - حقوق سالیانه مشارالیه يك هزار و چهارصد تومان خواهد بود.
رئیس - این ماده در ضمن بودجه تصویب شده اینطور هست یا نه؟

ارباب کمیسیون - بلی صحیح است.
رئیس - ماده سوم (بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده - سوم مبلغ دویست تومان مخارج مشارالیه منظور خواهد شد.
رئیس - مخالفی ندارد بعضی از نمایندگان خیر.

رئیس - رای میگیریم باین ماده. آقایی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب نمایندگان برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده چهارم بترتیب ذیل خوانده شد

ماده چهارم - مسبو اتو موزر در هر سال معق بيك ماه مرخصی با اخذ حقوق خواهد بود.
رئیس - مخالفی ندارد؟

جمعی از نمایندگان خیر.
رئیس - رای میگیریم. آقایی که تصویب می کنند قیام فرمایند (غالباً برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده پنجم (بشرح آتی قرائت شد)

ماده پنجم - در صورتی که مسبو اتو موزر قبل از انتضاء مدت خدمت در مدت خدمت وفات یابد مبلغ سیصد تومان بمیال او پرداخت خواهد شد.
امیر احتشام - يك مرتبه دیگر قرائت شود.
(مجدداً خوانده شد)

رئیس - می فرمائید بازم بخوانند؟
امیر احتشام - خیر.
رئیس - آقای حاج مرالمالك (اجازه)

حاج مرالمالك - اگر آقای مخیر قبول کنند برای بیکرتبه اضافه شود که تصور نشود هر سال سیصد تومان باید داد شود.
قائم مقام مخیر - قبول می کنم.

رئیس - در کجا اضافه شود؟ نوشته می شود فقط سیصد تومان؟
حاج مرالمالك - بلی صحیح است.
رئیس - لفظ فقط اضافه می شود. اشخاصی که ماده پنج را تصویب می کنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده شش (بمضمون ذیل قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده شش (بمضمون ذیل قیام نمودند)

(بدین شرح خوانده شد)
ماده ششم - محل سکونت مشارالیه در طهران که عبارت از يك خانه کوچک دارای اقلاد و اطواق مسکونی باشد الوازم آن در خور سکونت مشارالیه و روشنائی چراغ منزل مزبور از طرف اداره مباشرت تهیه خواهد شد.
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از آقای مخیر تقاضا کنم که این را همین کنند که نوشته خانه که دارای دو اطواق باشد که در عوض يك آپارتمان نخواهد برای او تهیه می کنند.

رئیس - آقای حابری زاده (اجازه)
حابری زاده - موافقم.
رئیس رای میگیریم بماده شش. آقایی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده هفتم (باین مضمون قرائت شد)

ماده هفتم - اداره مباشرت مجلس مجاز است بر طبق ماده دوم قانون کثرت مستخدمین خارجه مصوبه بیست و سوم قریب هزار و سیصد و سی و يك سایر شرایط را تعیین و کثرت مسبو موزر را امضاء نماید.

رئیس - رای میگیریم بماده هفت. آقایی که این ماده را تصویب می کنند قیام فرمایند (غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در کلیاتش مخالفی نیست؟
بعضی از نمایندگان خیر.

رئیس - رای میگیریم باین هفت ماده. آقایی که این ماده را تصویب می کنند قیام فرمایند (غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در کلیاتش مخالفی نیست؟
بعضی از نمایندگان خیر.
رئیس - رای میگیریم باین هفت ماده. باورقه آقایی که تصویب می کنند ورقه سفید میدهند.

حابری زاده - بنده عرض دارم رئیس - بفرمایند.
حابری زاده - راجع به خرج چرا که مجلس جزء بودجه رای داده دیگر محتاج باخذ رای باورقه نیست باید باقیام و نمود رای گرفته شود.

رئیس - راجع به قسمت خرج ایاب و ذهاب حابری زاده - آنهم تصویب شده با قیام وقوع رای میگیریم. آقای آقا میرزا شهاب

آقا میرزا شهاب - در صورتی که او فوت شود بمیال او باید سیصد تومان داده شود رای گرفته شود.

رئیس - این ایراد هم صحیح و وارد است باورقه باید رای بگیریم آقایی که تصویب می کنند باورقه سفید والا با ورقه

کیود رای خواهند داد
(اخذ واستخراج آراء بعمل آمده اوراق سفید ۷۸ ورقه تعداد شد)
رئیس - عدو حضار (۸۷) با کثرت هفتاد و هشت رای تصویب شد . کثرت یک نفر دیگر تریه آلمانی میماند برای جلسه بعد . رایورت کمیسیون مرایش و مرضی قرائت میشود
(رایورت کمیسیون مزبور راجع به رخصی سه ماهه آقای مصباح السلطنه بشرح زیر قرائت شد)
آقای مصباح السلطنه نماینده محترم بواسطه رفع پاره آلودگی ها استاجاره مرخصی مینماید که سه ماه بارش اقدس مشرف شده رفع آلودگی های خود را بنمایند .
کمیسیون پس از مشاوره تصویب می نماید که از روز حرکت مدت هجرت را بنا اجازه ثبت نمایند
رئیس - آقای تدین (اجازه)
تدین - موافقم
رئیس - مخالفی ندارد؟ رای میگیریم آقایان که این رایورت را تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد . مطلبی هست که باید برای اطلاع آقایان عرض کنم راجع ببلایه تمبر دورقانی که پیشنهاد شده بود بنده بعد از اینکه رایورت کمیسیون رد شد لایحه را اعلام کردم چون در نظامنامه موادی دارد که ممکن است اسباب اشتباه شود این است که از حالا عرض میکنم که خاطر آقایان مسبوق شود وقتی که لایحه مراجعه می شود به مجلس و از اینجا می رود به کمیسیون بعد از اینکه از کمیسیون لایحه دو باره آمد به مجلس رایورت کمیسیون نسبت به لایحه دولت مقدم است اصلاحاتی هم که از طرف افراد پیشنهاد میشود نسبت به رایورت کمیسیون حق تقدم دارد یعنی اول اصلاح مطرح میشود و شور شده و رای میگیرند اگر تصویب شد قیام والا باده پیشنهادی کمیسیون رای گرفته می شود اگر آن ماده هم که در رایورت کمیسیون نوشته شده رد شد آن وقت بلا یحه دولت رد شده است همچو خیال نکنند بعد از آن که رایورت کمیسیون رد شد میبایست لایحه دولت مطرح شود برای اینکه کلیات رایورت کمیسیون با کلیه لایحه دولت هر دو اساساً یک زمینه بود چون بنده دیدم اساس هر دو یکی است رایورت کمیسیون که رد شد مرضی کردیم لایحه دولت هم رد شده است اما در مواقع دیگر این مسئله ملاحظه خواهد شد

و این سابقه نخواهد بود . جلسه ختم می شود مدولاً همه ساله در ده دوم محرم در مجلس اقامه عزاداری حضرت خاتم آل امیام باشد اعمال بواسطه شدت گرما اگر تصویب فرمائید در ماه صفر شود
(نمایندگان صبح است)
آقای رئیسالتجار
رئیسالتجار - بنده میخواستم استعفا کنم لایحه پوست بره در جلسه آتی یعنی جلسه یازدهم محرم جز دستور شود
رئیس - جلسه آتی روز یکشنبه یازدهم محرم دستور - اولا مواد ارجاع شده بکمیسیون انقض
نائباً لایحه پوست بره نائلاً شور دوم لایحه مراجع باصاق نمیر به بلیتهای نمایشها
و اما کثرت آن بکنفر تریه آلمانی برای عطیه مجلس آقای امیر شحت
(اجازه)
امیر شحت - بنده دو مسئله را قیلا عرض کرده بودم جز دستور جلسه هشتم سرطان شد ولی چون موقع نرسید همینطور مانده خواستم تقاضا کنم اگر چنانچه در جلسه آتی وقت شد و کارهای مهم تری هم نبود جز دستور شود یکی راجع ببلایه است یکی هم راجع بحساب مالیاتها در مقابل مطالبات معوقه مردم است
رئیس - بعد از این چهار فقره که همین شد اگر وقت باقی ماند جز دستور میشود .
آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده عرض می نامدم
رئیس - آقای حاج عزالمالک
(اجازه)
حاج عزالمالک - بنده خواستم عرض کنم لایحه معلاتم صنعتی و تجاری که پیشنهاد مجلس شده است لازم است امروز برای تعیین شعبها قرعه کشیده شود
رئیس - اگر وقت شد جزء دستور میشود والا جزء دستور جلسه نوزدهم محرم خواهد شد آقای ارباب کبیسرو
(اجازه)
ارباب کبیسرو - بنده استدعا دارم کثرت بکنفر دیگر آلمانی در جلسه آتی بعد از شور درموار فقط مطرح شود که عقب نیفتد
رئیس - مخالفی ندارد ؟
(گفته شد خیر)
درد درجه دوم دستور گذارده میشود
آقای طهرانی
(اجازه)
آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده تقاضا دارم اگر کمیسیون تجدید در نظر در قانون انتخابات در آن چند ماده قانون استخدام نظری کرده اند جزء دستور گذارده شود

رئیس - هنوز حاضر نشده است مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد .
رئیس مجلس مؤتمن الملک معظم السلطان شهاب
جلسه چهل و هفتم صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه ۲۶ فروردین ۱۳۰۳ مطابق ۱۵ محرم ۱۳۴۳
(مجلس سه ساعت قبل از ظهر به ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید
(صورت مجلس بنحیثین شانزدهم اسد را آقای آقا میرزا شهاب قرائت نمودند)
رئیس - آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب - در صورت مجلس ذکر از تقاضای بنده مراجع بدادن امتیاز نطق بکمیاتی های ایرانی نشده است . اگر مقتضی باشد ذکر از آن بشود
رئیس - فرموده که مقتضی باشد آقا سید یعقوب - خواستم تذکر بدهم که این تقاضای بنده در صورت مجلس نبوده
رئیس - چون خیلی جزئی بود نوشته نشده است .
آقای ناصر الاسلام
(اجازه)
ناصر الاسلام - باینکه بنده اجازه مرخصی داشتم و در جلسه قبل هم حاضر بودم مهذا بنده را غائب بی اجازه نوشته اند .
رئیس - تحقیق میشود بعد اصلاح خواهد شد . دیگر ایرادی نیست؟
یک نفر از نمایندگان - خیر
رئیس - چون مدت شعبه ها منقضی شده است لازم است امروز برای تعیین شعبها قرعه کشیده شود
حاضر صدرت برای هر شعبه هیجده نفر اولاً شعبه اول که نوزده نفر خواهد بود و باز برای اطلاع خاطر آقایان عرض میکنم عادت ما بر این است اشخاصی را که در شریان هستند جزء حاضر در مرکز حساب نمیکنیم
(آقای معظم السلطان استخرا نمود و نتیجه بطریق ذیل حاصل گردید)
شعبه اول - آقایان: حاج آقا اسمعیل سردار اسعد . پاسانی . ضیاء الواعظین . آقا شیخ محمد علی طهرانی . دبیر اعظم . مساوات . سالار اشرف . مدبر الملک . آشتیانی . معظم السلطان . رهنما . سالار لشکر . معاضد السلطنه . سردار معظم خراسانی . ناصر سیف

شعبه دوم - آقایان : شریعتمدار دامغانی . سردار مغفوم . آقا سید مغیر العین . داور . رئیسالتجار . اقبال الملک حاج میرزا عبدالوهاب . ملک الشعراء آقا شیخ هادی شیخ رئیس . آقا سید حسن اجاق . وحید الدوله . آقا مصطفی بهجانی . حاج میرزا یحیی دولت آبادی قائم مقام . نصرت الدوله . مقوم الملک . آقا سید یعقوب
شعبه سوم - آقایان : صدق السلطنه احتشام الحکما . سالهان العلماء . کی استوان . میرزا سید حسنخان زعیب . امین الشریقه . الموتی . وکیل الملک . مؤتمن الملک . حاج عزالمالک . قائم مقام دیوان بیگی . مصد ولی هیرزا . سر کشیک زاده . سردار فاخر . امیر احتشام . تدین . صدر العمام مفتی
شعبه چهارم - آقایان : نجات . آقا شیخ جلال . ملکالتجار
حاج میرزا اسدالله خان . سهام السلطان آقا سید حسن کاشانی . سلیمان میرزا . عطاه الله خان روحی . ضیاء الاطباء . سردار نصرت . ایزدی . سیف الله خان اسکندری . سردار منصور . قائم مقام الملک امیر اعلم . شیخ فرح الله . آقا میرزا شهاب . شیخ المرادین زاده .
شعبه پنجم - آقایان : قوام الدوله . مصدق الملک . امیر شحت . مصباح السلطنه آقای شیخ علی مدرس . مشیر معظم . مشار اعظم . سیددار اعظم . بین الملک . عدل الملک . متشد السلطنه . مستوفی . الدمالک . اعتبار الدوله . کازرونی . شریعت زاده . آقا میرزا احمد بهبهانی . نظم الملک . سردار سیه
شعبه ششم - آقایان: میرزا جوادخان مشیر الدوله . نظام التولیه . شاهزاده شیخ رئیس . سردار متعه . حاج سید المعقین . مدرس . اخگر . ناصر الاسلام افشار . میرزا یدالله خان . ارباب کبیسرو آقا سید کاظم یزدی . فتح الله میرزا . میرزا آقاخان صدر انقلاب . صوت السلطنه دست غیب . مشیر اعظم حاضر یزاده
رئیس - آقای حاضر یزاده جزو شعبه اول میشوند . رایورتی از کمیسیون نفت نرسیده است
نصرت الدوله - اجازه میفرمائید
رئیس - بفرمائید
نصرت الدوله - در رایورت اولی که از طرف کمیسیون تقدیم شد عرض آقایان رسید که سه ماده از لایحه دولت تحت مطالعه است و در آن مواد مطالعه شده و دو ماده اش حاضر است ولی یکی دیگر که ماده ۲۷ و راجع بقرضه است بتایر تقاضای که آقای ذکاء الملک وزیر امور خارجه قبل از تمطیل کردند باقی ماند و آن ماده را اگر اجازه بفرمائید موقوف میگذاریم که باز هم در کمیسیون مذاکره شود در این صورت اگر لازم است آن دو ماده مطرح شود

رایورت آنها را تقدیم کنم والا بماند تا اینکه ماده ۲۷ هم تصویب شده و رایورت آنها بکمرته تقدیم شود
رئیس - آقای حاج عزالمالک
(اجازه)
حاج عزالمالک - غیر از این ماده ۳ چند ماده هم بود که بکمیسیون ارجاع شده بود بهتر این است که این دو ماده و سایر مواد را مغیر محترم بکمرته رایورت بدهند تا در جلسات بعد مطرح شود
مغیره آن مواد بکمیسیون مراجعه شده بود بواسطه تمطیل کمیسیون تشکیل نشد لیکن این دو ماده که عرض کردم قبل از تمطیل در کمیسیون تصویب شده است اجازه میفرمائید بعد از نفس رایورت آنها را تقدیم کنم .
رئیس - باید طبع و توزیع شود میماند برای جلسه بعد
آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقای سید یعقوب - بنده هم خواستم عرض کنم این دو ماده با آن دو ماده که در کمیسیون مراجعه شده است در یک جلسه مطرح شود
رئیس - امروز کمیسیون تشکیل خواهد شد بانه)
نصرت الدوله مغیر - از آقای رئیس کمیسیون باینکه مدرس - بنده هم متوجه نبودم
رئیس - عرض کردم امروز کمیسیون تشکیل خواهد شد باخیر
مدرس - بعد میروم بیرون فرارش را میکنداریم
رئیس - خطاب آقای نصرت الدوله و ابرار این دو ماده را بدهید که طبع و توزیع شود بعد هم کمیسیون باید تشکیل شود برای رسیدگی بسایر مواد
پیشنهاد کمیسیون معاسبات مجلس راجع باستخدام بکنفر آلمانی برای عطیه مجلس مطرح است رایورت کمیسیون خارجه رایورت کمیسیون معاسبات هم طبع و توزیع شده است
(دو فقره رایورت کمیسیون معاسبات و خارجه بشرح ذیل قرائت شد)
خبر از کمیسیون معاسبات مجلس شورای ملی بمجلس مقدس :
کمیسیون معاسبات بکطرفی کثرت نامجه مسیور بلهلم و بر تریه آلمانی را که از طرف اداره مباشرت مجلس شورای ملی برای راه انداختن ماشینهای عطیه مجلس در تحت ریاست و اوامر رئیس عطیه و برداخلی عطیه در شهر بران بین مشاوران جناب ارباب کبیسرو و شاهرخ در تحت دوازده ماده بدو سده بکمیسیون آلمانی دیدیگر فقط ایرانی تنظیم و مشاوران را بدست ۳ سال که ایتدای آن از تاریخ یازدهم ماه فوریه ۱۹۲۴

مسیحی شروع میشود با ماهی هفتاد و پنج تومان مقرری و بعضی متفرعات دیگر استخدام نموده تحت مطالعه و مشاوره آورده پس از مذاقه کامله تمام مواد و مشروطه آنرا بطوری که از نظر نمایندگان محترم خواهد گذشت قابل قبول و مقارن صرفه دیده تصویب و این خبر را تقدیم مجلس مینماید
مغیر کمیسیون قائم مقام کمیسیون خارجه بمجلس کمیسیون خارجه لایحه نمره ۱۵۳ اداره مباشرت مجلس را دائر باستخدام دو نفر متخصص آلمانی برای عطیه و اداره جراحی برق مجلس تحت مذاقه در آورده و از نقطه نظر ملیت استخدام دونفر آلمانی را تصویب می نماید
فیروز
رئیس - مذاکرات راجع بکلیات است مخالفی ندارد؟
بعضی از نمایندگان - خیر
رئیس - رای گرفته می شود برای و رد در شور مواد آقایان باینکه تصویب میکنند قیام فرمایند
اغلب قیام نمودند
رئیس - تصویب شد . ماده اول بشرح آتی خوانده شد
ماده اول - اداره مباشرت مجلس شورای ملی مجاز است مسیور بلهلم و بر تریه آلانرا از یازدهم فوریه ۱۹۲۴ مطابق ۲۲ دلو تکو ذیل ی ۲۰۲ تا ۱۳۰۲ تا ابد مدت ۳ سال شمس برای سوار کردن و بکار انداختن ماشین های عطیه مجلس استخدام نماید
رئیس - مخالفی ندارد؟
(گفته شد خیر)
رئیس - رای میگیریم بماده اول آقایان قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد : ماده دوم (بشرح ذیل خوانده شد)
ماده دوم - حقوق سالیانه مشاوران بنده و ده تومان خواهد بود
رئیس - خطاب آقای ارباب کبیسرو جزو بودجه بوده است
ارباب کبیسرو - بله
رئیس - پس رای نمیگیریم و ماده سوم
(بشرح ذیل قرائت شد)
ماده سوم - مبلغ یکصد تومان مخارج ذهاب و مبلغ یکصد تومان مخارج ایاب و مرجع منظور خواهد شد
رئیس - رای میگیریم بماده دوم آقایان قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد . ماده چهارم بشرح ذیل قرائت
ماده چهارم - مسیور بلهلم و بر در هر سال معق بیست و هفتاد و هجرت باخذ حقوق خواهد بود
رئیس - رای گرفته میشود باین ماده

جزو بودجه منظور کرد .
ارباب کبیسرو
(اجازه)
ارباب کبیسرو - صد تومان مخارج آمدنش جزو بودجه است ولی مخارج رفتنش جزو بودجه نیست
رئیس - آقای مدبر الملک
(اجازه)
مدبر الملک - خواستم عرض کنم خوبست در اینجا یک کلمه (فقط برای بکمرته) نوشته شود برای اینکه اگر خواست دوم مرتبه برود نتواند .
رئیس - این ماده مجدداً قرائت می شود تا ملاحظه بفرمائید این اصلاحیه که خواستید بکنید گویا صورتی نداشته باشد (ماده سوم مجدداً بشرح سابق قرائت شد)
رئیس - آقای دست غیب
(اجازه)
دست غیب - بنده موافقم و میخواهم عرض کنم که ایراد آقای مدبر الملک موضوعی ندارد که جواب عرض کنم برای اینکه سالی بکمرته که نمی رود
رئیس - آقای ارباب کبیسرو
(اجازه)
ارباب کبیسرو - بنده خواستم همین را عرض کنم
رئیس - آقای مدبر الملک
(اجازه)
مدبر الملک - ما تصور میکنم که نمی رود ولی ممکن است بیاید و بعد از دو سه ماه بگوید یک واقع پیش آمده است که من مجبورم بروم بنا بر این چه ضرری دارد که ما اینجا بنویسیم برای بکمرته فقط داده شود .
رئیس - آقای دست غیب
(اجازه)
دست غیب - معلوم میشود آقای مدبر الملک التفات نفرمودند معلوم است که این مخارج برای یکصد نفر است و در هجرت ماده هم مستقر است باین معنی که اگر آمد دو ماه مانده و بعد گفت من میخواهم بروم چه ترتیب میخواهم برود اگر ترتیب مرخصی است که محتاج با اجازه است و اگر نخواهد و اصلاً برود آن یک ترتیب دیگری است علی ابعال مخارج ایاب و ذهاب برای یکصد نفر است یک دفعه پول میخواهد بیاید بکنده پول میخواهد برود و دیگر قریب یکصد نفر لازم نیست
(جمعی گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - رای میگیریم بماده دوم آقایان قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد : در کلیات هم مخالفی ندارد ؟
(گفتند خیر)
رئیس - رای گرفته میشود بکلیه رایورت آقایانی که تصویب میکنند ورقه سفید و الاورقه کبود خواهند داد
(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده و دو سه ورقه سفید تعداد شد)

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد
ماده پنجم
(بنحیث ذیل قرائت شد)
ماده پنجم - محل سکونت مشارالیه را در طهران که هجرت از یک اطاق و لوازم آن در شور سکونت مشارالیه باشد پاروشانی چراغ منزل مشارالیه اداره مباشرت مجلس تهیه خواهد نمود
رئیس - رای میگیریم باین ماده
آقا سید یعقوب بنده یک سوالی دارم
رئیس - بفرمائید
آقا سید یعقوب - آن روز هم همین سوال را کردم بازمفهوم را همین تکمیل نموده میدانم در همین هجرت مجلس نشست است اما معلوم نیست که مخارج سکونت آن در سال چند میشود در اینجا فقط نوشته است که مخارج سکنی و چراغ داده میشود اما مخارج این در سال چه مبلغ است که ما می خواهیم رای بدهیم بدانیم چه مبلغ رای میدهیم آیا این مخارج سه تومان است؟ دوست تومان است چقدر است بنا بر این خوبست مبلغ معلوم شود تا رای که داده میشود رای بآن مبلغ داده شود
مغیر - یک اطاق و یک لوازم مختصری برای آن تهیه شده است حالا لازم نیست که در اینجا باشد ممکن است در بیرون یک اطاق برای او کرایه کنند و یک لوازم مختصری از قبیل میز و صندلی و چراغ و بدهند این اهمیت ندارد و مبلغ هم خیلی مختصر است قابل نیست که نوشته شود
(جمعی گفتند - مذاکرات کافی است)
رئیس - رای گرفته میشود بماده پنجم
آقایان باینکه تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده ششم
(باین ترتیب خوانده شد)
ماده ششم - اداره مباشرت مجلس مجاز است بر طبق ماده دوم قانون کثرت مستخدمین خارجه مصوبه ۲۷ قریب ۱۳۰۱ سایر شرایط را تعیین و کثرت مسیور بلهلم و بر را امضاء نماید
رئیس - مخالفی ندارد
بعضی از نمایندگان - خیر
رئیس - آقایانی که ایشاده را تصویب میکنند قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد : در کلیات هم مخالفی ندارد ؟
(گفتند خیر)
رئیس - رای گرفته میشود بکلیه رایورت آقایانی که تصویب میکنند ورقه سفید و الاورقه کبود خواهند داد
(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده و دو سه ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - عده حضار صد و یک نفر
نود و سه نفر تصویب شد رایورث کمیسیون
قوانین مالبه راجع بیوست بره مطرح است
سردار معظم - اجازه میفرمائید
رئیس - بفرمائید
سردار معظم - کمیسیون قوانین مالبه
تا بحال منتهی نشده است و امروز عصری
منتهی خواهد شد و در این باب رایورث ثانوی
خواهد داد
رئیس - باید رای گرفته شود چون
جزو دستور است : آقای حاج
هزالمالك
حاج هزالمالك - رایورث نیامده که
جزو دستور باشد
رئیس - آقای آقاسید یعقوب
(اجازه)
آقاسید یعقوب - آن پرونده متصلی
عرض کردم که باین رایورثی که کمیسیون
داده است مخالف هستم و باین رایورثی
که دولت داده است موافقم و بهمین عنوان
هم جزو دستور شد حالاهم از برای مخالفین
و موافقین فرقی نمی کند و بنده عقیده ام این
است که رایورث دولت مطرح کرده و رای
بدهیم و دلیل هم ندارد که از دستور خارج
شود و چون جزو دستور بوده است باید
مجلس رای بدهد که از دستور خارج شود و
الایکمه هستیم که با لایحه دولت راجع به
بیوست بره موافقم
حاج هزالمالك - بنده در باب رای
عرضی دارم
رئیس التجرار - اجازه می فرمائید
رئیس - يك مطلبی جزو دستور است
برای اینکه از دستور خارج شود نباید
رای میگیریم
سردار معظم - از دستور خارج شده
است
رئیس - چهارم خارج شده است آن
روز رای گرفته ایم
سردار معظم - بنده امروز مسترد
داشتیم حالادروسی چه مطلبی مجلس مذاکره می
کند
رئیس - بنده برای کمیسیون حقی
نمی بینم که رایورثش را نمی تواند پس
بگیرد آن روز هم گمان می کنم رای
گرفته ایم
سردار معظم - تا بحال این حق بوده
است
رئیس - در دوره چهارم همین طور
معمول بوده است که می فرمائید کمیسیونها
رایورثی که می دادند بعد میتوانستند پس
بگیرند
حالا اگر در نظامنامه چنین حقی باشد
بنده عرضی ندارم ولی چون در نظامنامه چنین
حقی باشد بنده حرف ندارم ولی در نظامنامه
چنین چیزی ندیده ام آن بود که مجبوراً عرض
سکرم آقای رئیس التجرار در این باب حرفی
ندارید ؟

رئیس التجرار - بلی در جواب آقای
آقاسید یعقوب خواستم عرض کنم که آنچه
بنده می بینم کمیسیون تصور کرده است که
این لایحه راجع به بیوست هائی است که بعد
از اقبای مدت دوغن خرید شده است و
بموجب تلگراف آخری که از تجار خراسان
رسید معلوم شد که این طور نبوده این است
که آقاسید یعقوب لازم دانستند تجدید
نظری در این لایحه بنمایند و بعد رایورث
بدهند
رئیس - پس پیشنهاد می فرمائید راجع
شود به کمیسیون
رئیس التجرار - بلی خواستم ترتیب را
عرض کرده باشم
نظام التولیه - اجازه می فرمائید
رئیس - بفرمائید
نظام التولیه - خواستم عرض کنم پس
از تنفس کمیسیون تشکیل شود رایورث
بدهند
سردار معظم - امروز نمیشود
رئیس - رای میگیریم در ارجاع به
کمیسیون آقایانی که تصویب می کنند
قیام فرمائید
(اقلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد شور دوم لایحه
راجع بالصاق تبر به بلیط نایشگاه ها
مطرح است رایورث این یکی هم گویا
نرسیده است
سردار معظم - چون کمیسیون منتهی
نبوده است رایورث داده نشده ولی اشکالی
که در مجلس بود فقط راجع بماده پنجم بود
و مواد دیگر اشکالی نداشت باین جهت اگر
لازم می دانید در مواد دیگر شور شود تاماده
پنجم را بعد اصلاح کرده و رایورث
بدهیم
رئیس - ممکن است
(ماده اول رایورث مزبور
شرح ذیل قرائت شد)
از بلیطهای ورودی بمجالس ذیل در
صورتی که حق ورود در بابت خود اهم از
اینکه بلیطهای ورودی برای يك یا چند
جلسه یا بطور دائم باشد حق تبر ماخوذ
می شود :
(۱) - کلیه مجالس نمایش و تفریحی
عمومی - (ب) - نمایشگاههای صنعتی و
امثال آن
(ج) - کلیه کنفرانس ها (د) نمایش
گاههای ورزش و مسابقه
رئیس - مخالفی ندارد :
(گفته خیر)
رئیس - آقایانی که این ماده را تصویب
می کنند قیام فرمائید
(جمعی کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده دوم

(بشرح ذیل قرائت شد)
حق تبر از روی ماخوذ ذیل نسبت بقبضت
بلیطهای ورودی ماخوذ می شود
تا يك تومان از هر دو قران و کسورات
آن يك شاهی علاوه از يك تومان الی سه
تومان از هر قران و کسورات آن يك شاهی
علاوه از سه تومان و ده يك قسمت بلیط
رئیس - رای گرفته میشود باین ماده
آقایانی که این ماده را تصویب می کنند قیام
فرمائید
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده سوم
(بمضمون ذیل قرائت شد)
معدل حقوقی که مطابق ماده ۲ ماخوذ
می شود تبر به بلیطها الصاق خواهد شد
رئیس - رای گرفته می شود باین ماده
آقایانی که این ماده را تصویب می کنند
قیام نمایند
(اغلب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده چهارم
(بشرح آتی قرائت شد)
هر گاه هر بلیطی کثیر از آنچه که بر
طبق این قانون معین شده است تبر
الصاق شود مرتب از طریق اداری تعقیب
ویس از ثبوت تصدیق در مقابل قیمت تبر
ماخوذ خواهد شد
رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس
(اجازه)
محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - ما بهر
لایحه و قانونی که می رسیم مجازاتش را هم در
همان قانون می نویسیم در صورتی که کلیتاً
باید يك مجازاتی از برای متخلفیتی از قوانین
معین کرده و اختصاصاً بيكی دو قانون ندارد
باید يك قانون مخابراتی برای آن کسانی
که عوائذ مستقیم و غیر مستقیم راجع و
میل می کنند تهیه نمود تا در تمام دوائر
وزارت مالبه معمول باشد که همه يك جور
باشند و اختصاصاً بيك لایحه نداشته باشد
بنابراین بنده با این طرز مخالفم که در
هر قانونی يك مجازاتی معین نمایند
رئیس - آقای داور موافقتند
داور - بلی
رئیس - بفرمائید
داور - البته نماینده محترم تصدیق
می فرمائید که در مملکت ما هنوز يك قانون
جزای کاملی تعین نشده ولی در خارج هر
مملکتی يك قانون جزای مفصلی دارد این
بود که جمعی گفته اند اگر يك قانونی از مجلس
بگذرد و مجازاتی در آن قانون معین نشده
باشد اسباب ضغف آن قانون است و در این
جامه این پیش بینی را کرده اند البته هر وقت
در آیه يك قانون جزای مفصلی تدوین
گردیم این راهم می شود در آن کلیات
کرد و اشکالی ندارد يك توضیح هم از آقای
مخبر می خواستم که در این جا نوشته شده

مرتکب از طریق اداری تعقیب ویس از ثبوت
تصدیق در مقابل قیمت تبر ماخوذ خواهد شد
این جا معلوم نیست ده مقابل تبری که
الصاق میشود ماخوذ خواهد شد یا در برابر
آن کسر تبر است که گرفته می شود
مخبر - هر چه کسر باشد برابرش
ماخوذ می شود
رئیس - آقای آقاسید یعقوب
(اجازه)
آقاسید یعقوب - بنده خواستم از مخبر
سؤال کنم اینجا نوشته شده است مرتکب
از طریق اداری تعقیب می شود اینجا معلوم
نیست مرتکب کبست آیا آن کسی است
که تبر را الصاق می کند یا آن کسی است
که بلیط در دست اوست چون ممکن است
آن بیچاره که بلیط در دستش است اورا هم
مرتکب قلمداد کنند در صورتی که او
تصدیق نکرده است و مسئول آن کسی است
که تبر را می شتابد تا باینجا توضیح
داده می شود چون عقاب متوجه آن کسی که
بلیط دارد نمیشود
مخبر اگر در خود قانون مباشر الصاق
تبر معین میشد البته در این ماده هم تصریح
می شد و نوشته میشد مباشر الصاق تبر ولی
مباشرت الصاق تبر موقوف به نظامنامه
است که بعد تهیه خواهد شد و بالاخره ممکن
است قرار داده شود
که خود صاحب نایشگاه قبول کند ر
تبر الصاق کند پس مسکن است يك موردی
پیش نیاید که خود صاحب بلیطها تبر الصاق
کند بنابراین مسؤل خودش خواهد بود و
هر کس این قصور را بکند مرتکب است و
مسئول خواهد بود چه صاحب نایشگاه
باشد چه مباشر الصاق تبر
حاج هزالمالك - بنده يك پیش
نهادی دارم
مخبر - راجع به قیمت کسر تبر اضافه
بفرمائید که در مقابل قیمت کسر تبر ماخوذ
خواهد شد
رئیس - خطاب بمحاج هزالمالك پس
این پیشنهاد مورد ندارد
مخبر - قلاً باینکه مذاکره کردند و
بنده قبول کردم
(ماده چهارم با اصلاح فوق
شرح ذیل قرائت شد)
هر گاه هر بلیطی کثیر از آنچه که بر
طبق این قانون معین شده است تبر الصاق
شود مرتب از طریق اداری تعقیب ویس
از ثبوت تصدیق در مقابل قیمت کسر تبر ماخوذ
خواهد شد
رئیس - آقای طهراني
(اجازه)
طهراني - این جامی نویسنده از طریق
اداری تعقیب خواهد شد معلوم نیست وزارت
مالبه

باید تعقیب کند یا محکمه صالحه
وزارت مالبه که حق قضاوت ندارد
اگر چنانچه این موضوع را احساس کرد
باید به محاکم صالحه ارجاع کند و محکمه
صالحه حکم بدهد
والا اگر بنا شود که در این مورد حق
قضاوت بوزارت مالبه داده شود در خلاف
قانون اساسی است تا بنیاً در مسئله مجازات با
این کیفیت بنده مخالفم و يك نظریاتی دارم
که مرتبه اول و دوم و سوم باشد این جا
در تمام مراتب ده مقابل قیمت تبر مجازات
معین کرده و بنده عقیده ام این است که در
مرتبه اولی پنج مقابل در مرتبه ثانی ده مقابل
و در مرتبه ثالث يك مجازات فوق این
مجازات قائل بشوند
مثل اینکه در تمام دنیا هم معمول
است و قانون مجازات مراتبی را معین
میکند
رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس موافقتند
محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - بلی
عرض میکنم در قانون پستی هم يك تکلیفی
برای اداره در نظامنامه اش معین شده و تا
يك حدی خود اداره میتواند رسیدگی
کرده و جزا بدهد و درجه بالاتر آن رایه
محاکم صالحه رجوع میکنند و این در همه
چیزها هست و منحصراً به تبر تنها نیست
و اداره واحد معین که در نظامنامه اش
نوشته شده میتواند رسیدگی کند و بالا
تر از آن رایا باید به محاکم صالحه رجوع کند
این مطلب معین است
(جمعی از نمایندگان - مذاکرات
کافی است)
رئیس - رای گرفته میشود بماده
چهارم آقایانی که تصویب می کنند قیام
فرمائید
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده پنجم و شور
در کلیات میباشد برای روز دیگر بالفعل
اگر موافق باشید چند دقیقه تنفس شود
در موقع تنفس ششها باید تشکیل شده و
هیئت رئیسه خودشان را تعیین و هر کدام
يك عضو برای کمیسیون عرایش و يك عضو
برای کمیسیون مشکرات انتخاب کنند چون
مدتی است کمیسیون عرایش منحل شده و
عرایش زیادی رسیده است که هنوز رسیدگی
نشده اینکار خیلی فوریت دارد
(در این موقع جلسه برای تنفس
تعطیل ویس از یک ساعت و نیم
مجدداً تشکیل گردید)
رئیس - پیشنهاد راجع بقانون بلدی
مطرح است این پیشنهاد طبع و توزیع شده
است فقط سه مادراش قرائت میشود و رای
می گیریم
(ماده اول و دوم و سوم (بشرح
ذیل قرائت شد)
ماده اول - قانون بلدی بموقع اجرا
گذاشته و هر چه زودتر شروع بانتخاب

نمایندگان بلدی شود
ماده دوم - تصمیم جلسه ۲۴ قوس
۱۳۰۰ مجلس شورای ملی راجع بمشارکت
کمیسیون داخله بادولت برای تجدید نظر
در قانون بلدی و اینکه اگر نواقصی در
قانون مصوبه مشاهده نمود با اصلاحاتی را
لازم بدانند بعرض مجلس رسانیده از تصویب
نمایندگان محترم بگذرد صورت قطعیت
داده و کمیسیون نظریه مستخدم رایه عرض
مجلس برساند
ماده سوم - صورت جمع و خرج این
مدت بلدی از طرف مجلس خواسته شده
در کمیسیون مخصوص مورد وقت و مطالعه
شده به مجلس بیاید تا نمایندگان محترم
و ملت از عواید و مصارف بلدی مستحضر
شوند
رئیس - آقای کازرونی
(اجازه)
کازرونی - بنده موافقم
رئیس - استان را جزو مخالفین
ثبت کرد ما یب
کازرونی اشتباه شده است
رئیس - آقای داور موافقتند یا
مخالف
داور - مخالفم
رئیس - بفرمائید
داور - در این پیشنهاد يك ماده راجع
باین است که قانون بلدی بموقع اجرا گذاشته
شده و انتخابات بلدی هم شروع شود در
يكی از مواد دیگر همین قانون راجع به
تجدید نظر دانسته
اگر يك بلدی قانونی مشغول کار بود
و تا بحال این قانون بموقع اجرا گذاشته
شده بود
و در ضمن تقاضا می شد که تجدید نظر
شود خیلی بجا و بموقع ولی يك قانونی که
هنوز بموقع عمل گذاشته نشده و خود پیشنهاد
کنندگان هم تصدیق میکنند که ناقص است
چگونه ما بیاییم و این قانون ناقص را بموقع
اجرا بگذاریم و بعد هم تجدید نظر
کنیم
بنده باین ترتیب مخالفم و بهتر این
است آن نواقص را که آقایان اطلاع
دارند در ضمن مطالعه با آنها برخورد کنند
آنها را پیشنهاد کنند که آن نواقص
رفع شود پس از آن بموقع عمل بگذارند نه این
که در يك ماده تقاضای اجرای قانون را
بکنند و در يك ماده دیگر تصدیق کنند که
این قانون ناقص است
رئیس آقای اشگر
(اجازه)
اشگر - بعتیده بنده تا وقتی که
نقض نشده است باید اجرا شود و اگر
اجرا نشده باشد این دلیل نخواهد بود که
بمدهم اجرا نشود
قانون بلدی با بستی همانطور که وضع

شده است مثل سایر قوانین اجرا شود و کلای
بلدی هم موافق قانون انتخاب شوند و اگر بیک
نواقصی در موقع عمل برخوردند آنها را پیشنهاد
نمایند تا در کمیسیون مخصوص تعقیق شده
و در صورتی که مجلس تصویب کند لغو شود
والا بديل اینکه قانونی اجرا نشده یا نباشد
آنرا اجرا کرد نمی توان قانون را
اجرا نکرد
رئیس آقای آقاسید یعقوب
(اجازه)
آقاسید یعقوب - يك اشکال اساسی
آقای داور بیان کردند که اگر آقایان
موافقتین متوجه آن اشکال بودند این فرمایشات
را نمی فرمودند چون در ماده اول می نویسد قانون
را بموقع اجرا بگذارند در ماده دیگر میگویند
تجدید نظر نمایند
اگر این قانون محتاج به تجدید
نظر است پس چه چیزش را بموقع اجرا
بگذارند
بنابراین خوب بود آقایان موافقتین
پیشنهاد میکردند که اول تجدید نظر
در قانون بشود و آن موادیکه غیر عملی است
ملغی کنند
مواد دیگر بجایش بگذارند و تقدیم
مجلس بکنند تا بعد اجرا شود و اگر آقایان
موافقتین ملاحظه فرمائید تصدیق خواهند
فرمود که ماده يك و سه اهم متناقض است
بملاوه آن بلدی مشغول آن عملیاتی است
عملیات هم تا بحال کرده است تکلیف آن
چه چیز است ؟
آیا موافقتین می فرمایند بيك بلدی منحل
شود و این ترتیبات بهم بخورد و از سر گرفته
شود گمان نمی کنم آقایان حاضر باشد
يك بلدی را که الان مشغول کار است بيكلی
زیر و زور و در هم و بر همش کرد
بعتیده من با بستی نواقص آنرا تکمیل
کرد و باید این جزئیاتی که الان داشته باشد
و از نقص روی کمال برود و نمی شود این ترتیب
را بيكلی بهم زد و بهتر این است که آقایان
موافقتین پیشنهاد بفرمائید
که قانون بلدی که در دوره اول گذشته
است بر گردد بيكسیون داخله یا کمیسیون
دیگر و در آنجا تجدید نظر بشود و موادی
که ناقص است ملغی بشود و
بجای آن موادی که محتاج الیه است
تهیه و تقدیم مجلس شورای ملی بشود و در
واقع بلدی فعلی را تکمیل کنند نه اینکه بيكلی
اینرا خراب کنیم و کثافت سرتاپای همه
مانرا بگیرد
رئیس آقای سالار لشکر
(اجازه)
سالار لشکر - اجازه نخواهستم
رئیس - هشتم سلطان استان را ثبت
کرده اید
شاهزاده شیخ الرئیس

(اجازه)
شیخ الرئیس - حقیقتی خیلی جای تأسف
است که ما بیکندری از امور قانونی دود
شده ایم قانون بلدی چند سال است در خیلی
از نقاط مهمه مملکت اجراست و آقا می
فرمایند بلدی اجرا نشده در طهران و مرتبه
که انتخابات شیراز روی همین قانون انتخابات
بمحل آمد
دوره دیگر هم که مجلس شورای ملی
بود در آذربایجان انتخاب شد همین طور
در مشهد در سیروز نیشابور قزوین
در شیراز پارسل انتخاب شده است و دوره
دومش چهار ماه است تمام شده است ولی در
طهران ۱۲ سال است که انتخاب نشده است
و شاید میل نداشته اند که این قانون اجرا شود
فلسفه این پیشنهادی هم که شده است اینکه
در دو سال و نیم قبل در همین مجلس مذاکره
شد که چرا بلدی طهران قانونی نیست بعضی
ها فرمودند قانونش نواقص دارد همیشه دولت هم
حاضر شد و پیشنهادی کرد بيكی از آقایان هم
گویا آقای مساوات بودند متذکر شدند که
مباد این پیشنهاد اسباب تعویق اجرای این قانون
شود و در جواب ایشان گفته شد که غیر
تاقانون نسخ نشود اسباب تعویقش فراهم نمی
شود و بالاخره همین طور مانده و بنده نمی دانم
اگر این قانون برای کتابخانه پاناریخ
است مطلبی است علیحده والا باید يك
وقتی این قوانین بموقع اجرا بیاید این
قانون بلدی باید اجرا شود اگر در حین
عمل بتواقصی برخورد باید رفع آن نواقص
بشود در این پیشنهاد هم همین را ذکر کرده
ایم که تجدید نظر هم بشود و اگر نواقصی
در کار است اصلاح شود
بملاوه در طرز انتخابات هم کسی حرفی
ندارد فقط حرف در سر وظایف بلدی است
بعضی آن وظایف را کم و بعضی زیاد
می دانند والا در اصل انتخابات گمان ندارم
مخالفی باشد بطرز خوبی است و تا بحال هم
عمل شده است
همه هم در انتخابات دخالت دارند
ترتیب هم مرتب است ولی حرف در سر
وظایف بلدی است
بالاخره مردم باید بهمه این پولهای که بدهند
چه قانونی چه غیر قانونی چه مصرف میرسد و اما
راجع بفرمایش آقای آقاسید یعقوب هیچ
کس نکفت که الان بلدی را منحل میکنند
گفته شد باید قانون بلدی تماماً اجرا شود
و مطابق قانونی که از مجلس شورای ملی
گذشته است انتخابات بلدی شروع بشود
بنشینند زمام امور را در دست بگیرند و الا
مادامیکه انتخابات نشده است به همین حالی
خواهد بود که تا بحال دیده اید پس بهتر این
است که زودتر این انتخابات شروع شود و
مردم قدری بتوانند مانوس باشند چون
اساس مشروطیت تعطیل بردار نیست و تا

نسخ نشود باید همه طرفدار اجرای آن باشیم .
 رئیس آقای تدین (اجازه)
 تدین- بقیه بنده مواز اینکه قانون بلدی دارای نقایص است هیچ تردیدی نیست و بنده مخصوصاً در موارد گذشته وقت های کامل در این خصوص کرده ام و نقایص راه کامل در نظر دارم به همین جهت بود که در دوره چهارم و پنجمه پیشنهاد تجدید نظر در قانون بلدی شد و مجلس هم رأی داد.
 بنده موافق بودم برای اینکه تصدیق داشته ام آن هم ایقان بلدی بقیه بنده از نقطه نظر قانونی بر وقت و قدرت خودش باقی است تا موفقی که رسماً لغو نشده ولی در عین حال عرض میکنم دارای نقایص است که از همان نقطه نظر عملی است از این موضوع هم که صرف نظر کنیم چند اعتراض برای این بقیه پیشنهادی وارد است.
 اولاً اجرای قانون يك ماده قانونی نمی خواهد که پیشنهاد شود قانونی که بصوب مجلس رسید حتمی الاجراء است .
 حالا ما آمده ایم برای اجراء قانون بلدی يك ماده دیگر وضع میکنیم و آن عبارت از این است.
 ماده اول- قانون بلدی بموقع اجراء گذاشته و هر چه زودتر شروع بارتخاب نمایندگان بلدی شود.
 حائری زاده- تذکرات
 تدین- این چه تذکری است بنوان ماده قانونی که نمی شود تذکره داد پس این غلط است بنا بر این هر قانونی که بموقع اجرا گذاشته نشده باشد باید يك ماده قانونی پیشنهاد کرد و مجلس رأی بدهد که فلان قانون بموقع اجرا گذاشته بشود بعد اگر این ماده هم بموقع اجراء گذاشته نشد يك ماده دیگر باید تصویب شود که این ماده را باید دولت بموقع اجراء بدارد بلکه آقایان پیشنهاد این نواقص را دارد که همه آقایان تصدیق دارند (اجرا شود باید اینکه تجدید نظر درش بشود این تولید يك مشکلاتی می کند که قابل انکار نیست.
 فرض میکنیم مطابق قانون حق داده شده است بشهر های بزرگ که سی نفر نماینده معین میکنند و شهر های کوچک کمتر و حالا آمدیم تجدید نظر کردیم و قائل شدیم باینکه سی نفر زیاد است باید بیست نفر معین بکنند آنوقت تکلیف آن ده تائی که فعلاً موجود است که در راهش چهار سال است و در هر دو سال نصف آنها باید برقره خارج و عوض آنها انتخاب

بشود چه چیز است پس از نقطه نظر انتخاب هم اشکال وارد می آید و هیچ منطقی ندارد که امروز در طهران سی نفر انتخاب کنند بر طبق همین قانون و انجمن را تشکیل بدهند بعد يك ماه دیگر در همین مجلس رای بدهیم کسی تا زیاد است و بیست تا باید باشد آنوقت تکلیف آن ده با چیست مگر اینکه در آن قانون باز يك ماده پیشنهاد کنیم که چون سابقاً تا بوده حالا ده تائی آن برقره خارج شود اینها يك چیزهای غیر عملی است بنا بر این بنده هم کاملاً موافق باینکه ما بلدی قانونی داشته باشیم اما بلدی که دارای قانون عملی باشد قانونی که متغیر شده باشد از قانون بلدی پاریس بدرد مملکت ایران نمیخورد و در عین اینکه خیلی چیزها را از آنها باید اتخاذ کنیم (تصور نشود بنده منکر هستم) اما اصول را باید انتخاب کنیم و با وضعیات مملکت خودمان مطابق کنیم مثلا بلدی چهارده وظیفه دارد یک نفر از نمایندگان - بیست و دوتا تدین - بقیه آقای بیست و دوتا در این مملکت اغلب از این وظائف تا پنجاه سال دیگر هم شاید بموقع اجراء گذاشته نشود و بنده عقیده ام این است که وظائف باید در حدود عملی شمن باشد چهار وظیفه پنج وظیفه معین کنند و بعد سال بسال از نقطه نظر الامم و فالامم همان انجمن میتواند پیشنهاد کند که امسال فلان کار را مجلس تصویب کند والا این همه وظائف اولاً تولید اشکال در اوضاع داخلی خود انجمن میکنند برای اینکه چند جلسه اش را صرف میکنند برای اجرای يك وظیفه و هنوز اجرای يك وظیفه آن نشده پیشنهاد میشود که فلان وظیفه را انجام بده تا آنجا حربه می شود بدست اشخاصی که انجمن هستند و هم اعتراض میکنند این انجمن چرا کار کرده چرا کتابخانه ملی درست نکرده چرا تمام ساختمانهای شهر را بیخ نکرده اینها يك اشکالاتی است که همه اش بر این بنده عقیده دارم وظائفی که برای بلدی معین می شود در حدود احتیاجات امروزه که وسائل اقتضا میکند باشد نه از نقطه نظر مردم سوم صورت جمع و خرج این مدت بلدی است .
 این صحیح است ولی قانون نمیخواهد اگر مجلس صلاح بداند یا اینکه اطلاعی پیدا بکنند ممکن است تذکر بدهند که صورت جمع و خرج را بیآورند مثل سایر وزارتخانه ها پس بنا بر این خلاصه میکنم برای خودم را بدون اینکه تکرار کنم بهتر این است که آقایان موافقت کنند که آن

کسی چون تجدید نظر در قانون بلدی اهتمام بکنند زودتر رأی برت خودش را بدهد و مجلس هم اهتمام بکنند باینکه افلا در ظرف يك ماه چهار روز قانونی که نسبتاً بهتر باشد وضع کند و همه بالاتفاق بگویند اجرا شود و دولت هم مکلف باشد اجرا کند (جمعی اظهار کردند مذاکرات کافی است)
 (بعضی نیز گفتند کافی نیست)
 رئیس - رأی میکنیم ...
آقا شیخ محمد علی طهرانی
 بنده مذاکرات را کافی نمیدانم ادعای راهم ذکر میکنم
 رئیس - بفرمائید
آقا شیخ محمد علی - بنده
 گمان میکنم آقایان رجوع بقانون بلدی نکرده اند و از این جهت (ناقص را یا زائد) اشتباه میکنند و میخواهند همین اندازه مذاکرات را ختم کنند قانون بلدی زائد دارد نه ناقص بنده یکی از پیشنهاد کنندگان هستم ادله دارم در حال هم در بلدی هم عمل کرده ام این قانون مواد ناقص ندارد
 اصول مشروطیت روی سه موضوع است یکی بلدی یکی انجمن های ایالتی و ولایتی یکی مجلس : از تاسیسات ملی فقط يك مجلس هست چرا بلدی که از تاسیسات ملی است باید معمو بشود برای چه ؟
 رئیس - از موضوع خارج شدید
 رأی میکنیم بکفایت مذاکرات آقایانی که کافی میدانند قیام فرمایند (همه قیام نمودند)
 رئیس - معلوم می شود کافی نیست؟
آقای مومن الملک
 (اجازه)
 مقوم الملک - بنده مخالفم
 رئیس - جز موافقتی نوشته شده
آقای حائری زاده (اجازه)
 سائری زاده - لازم است اولاً بیازاید آوری کنم آقایان را که این پیشنهاد موفقی شد که هر يك از او کلا میخواستند مطالبی در مجلس اظهار کنند میگفتند عنوانش را معین کنید طرح قانونی است یا لایحه است ؟ تذکراتی هم که بدهد داده میشود
 بیرونش بیآورند که در یکی از موارد نظامنامه راجع بان تصریحی داشته باشد و ماده اول يك تذکری بود حقیقه بدولت و تقاضایم رأی بگیریم این بدهی است قانون مادام که نسخ نشده باید اجراء شود يك ماده قانون دیگر نباید وضع کنند که قانون اجرا شود منتهی در بعضی اوقات دولت مسامحه در اجرای قانون کرده است این است که تذکر بدهند که باید این قانون اجراء شود .

رئیس بلدی چون موافق را مردم شهر میدهند باید منتعبل شده باشد خود مردم باید ریاست بلدی را انتخاب کنند تا بول از آن اشخاصی که میگوید خرج همان اشخاص بکنند نه اینکه امالی چالیبدان بول بلدی را بدهند آنوقت راه سمد آباد را آباد کنند وقتی که رئیس بلدی از طرف مردم منتخب شد بول را از هر کسی گرفته است در راه آسایش همان مخرج میکند .
 ماده دیگر برای اینست که در مجلس سابق اجازه صادر شد بکسیون داخله که با توافق نظر دولت قانون بلدی و قانون انجمن های ایالتی را در تحت نظر بیآورند این اختیار در مجلس چهارم داده شده در مجلس پنجم هنوز قرار داده نشده شواستیم این اجازه بکسیون داخله داده شود که کارها و نواقص دوره پیش را تمام کنند و بفرمایش آقا اگر زائد دارد بیا بفرمائید بعضی آقایان دیگر ناقص دارد اصلاح کند
 ماده سوم هم تقاضای است از مجلس که بدولت تذکر داده شود صورت دخل و شرح بلدی را بفرستند نه اینکه جزو بودجه مملکتی حساب بکنند و مجلس را از صورت دخل و خرج بلدی مثل اینکه تا بحال بی اطلاع گذاشته اند حالا هم بی اطلاع بگذارند اینهم راه مخالفت ندارد رأی گرفتن هم بقیه بنده لازم ندارد
 رئیس - آقای تدین همین پیشنهاد کرده اند ؟
آقای مومن الملک
 (اجازه)
 مقوم الملک - بنده مخالفم
 رئیس - جز موافقتی نوشته شده
آقای حائری زاده (اجازه)
 سائری زاده - لازم است اولاً بیازاید آوری کنم آقایان را که این پیشنهاد موفقی شد که هر يك از او کلا میخواستند مطالبی در مجلس اظهار کنند میگفتند عنوانش را معین کنید طرح قانونی است یا لایحه است ؟ تذکراتی هم که بدهد داده میشود
 بیرونش بیآورند که در یکی از موارد نظامنامه راجع بان تصریحی داشته باشد و ماده اول يك تذکری بود حقیقه بدولت و تقاضایم رأی بگیریم این بدهی است قانون مادام که نسخ نشده باید اجراء شود يك ماده قانون دیگر نباید وضع کنند که قانون اجرا شود منتهی در بعضی اوقات دولت مسامحه در اجرای قانون کرده است این است که تذکر بدهند که باید این قانون اجراء شود .

جلسه چهل و هشتم
صورت مشروح مجلس
عصر سه شنبه هفدهم
محرم سنه ۱۳۴۳
مطابق بیست و هشتم اسد ۱۳۰۳
 (مجلس يك ساعت قبل از غروب بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید)
 (صورت جلسه یوم یکشنبه بیست و ششم اسد را آقای میرزا شهاب قرائت نمودند)
 رئیس - صورت مجلس مخالفی ندارد
 یانه ؟
 (گفته شد - خیر)
 رئیس - دستور امروز چنانچه گفته شد استیضاح جمعی از آقایان و کلاء است از آقای رئیس الوزرا .
 آقای حائری زاده (اجازه)
 (غایب بودند)
 رئیس - غایبند ؟
 آقای عراقی (اجازه)
 يك نفر از نمایندگان ایشان هم غایبند .
 رئیس - آقای ملک الشعراء (اجازه)
 ملک الشعراء - خیلی متأسف هستم که مأموریتی را که آقایان نمایندگان اقلیت در موضوع استیضاح بنده داده اند بفرش آقایان نمایند برسانم زیرا هیچ حاضر نبودم این قضایا اتفاق بیفتد که بنده این مأموریت را قبول کنم .
 آقایان محترم میفرمایند که استیضاح در نتیجه يك فشارهایی که به اقلیت وارد آمد داده شد .
 از روز اعلان حکومت نظامی يك نوع تضییقاتی به نمایندگان اقلیت وارد آمد صرفه نظر از توقیف کلیه مطبوعات و حبس و تبعید تمام هم فکرها ما در شهر بالاخره کار بجایی رسید که افراد اقلیت در يك نوع حالت سانسور واقع شدند . هر گاه کسی بخانه افراد اقلیت میآمد به این جرم دستگیر میشد افراد اقلیت هم بخانه هر کس میرفتند آن شخص باین جرم دستگیر میشد و این سابقه از طرف آقایان نمایندگان اقلیت تحمل میشد تا اینکه روز استیضاح رسید .
 صبح امروز آقایان برای اظهار استیضاح در مجلس حاضر شدند و همه آقایان هم میدانند ولی هجوم دستجات معین بدون جواز بداخله مجلس قدری قیانه مجلس را از حالت طبیعی خارج کرد در این موقع آقای مدرس نماینده اقلیت وارد مجلس شدند و نسبت به ایشان يك

نوع مهاجمه شدید و خوار ناکی از طرف همان دستجاتی که بدون جواز وارد مجلس شده بودند بعمل آمد .
 علاوه بر این مهاجمه شدید و خطرناک و فریادهایی که البته همه آقایان شنیدند در اطاق فرآکسیون در موقعی که بعضی از افراد اقلیت نشسته بودند مهاجماتی هم از طرف بعضی از نمایندگان در خود اطاق فرآکسیون اقلیت نسبت به آقای مدرس به عمل آمد که اگر از آن مهاجمات هم جلوگیری نمیشد (چنانچه یکی از آن مهاجمات را شخص محترم رئیس دولت جلوگیری کرده) شاید بیشتر اسباب تأسف میشد .
 بالاخره از تمام این مهاجمات در نتیجه خون سردی اقلیت و برد باری آقای مدرس دفاع شد و صبر کردیم برای اینکه وضعیات شاید بحال عادی بر گردد و آقایان استیضاح خودشان را در این مجلس محترم عرضه بدارند متأسفانه بواسطه همین وضعیات ناگوار و بیش آمدهای غیر عادی ساعات گذشت و موقع جلسه دیر شد و بالاخره وجود دستجات غیر منظم و شبیه به تهبیز شده بیشتر باعث شد که نتوانست جلسه تشکیل شود و جلسه بصر افتاد .
 مقارن ظهر بعد از آنکه دائر نشدن جلسه اعلان شد بعضی از نمایندگان اقلیت به منازل خودشان رفتند بطوریکه بعد شنبه شد در نتیجه تحریکاتی که البته رئیس آقایان نمایند برسانم زیرا هیچ حاضر نبودم این قضایا اتفاق بیفتد که بنده این مأموریت را قبول کنم .
 آقایان محترم میفرمایند که استیضاح در نتیجه يك فشارهایی که به اقلیت وارد آمد داده شد .
 از روز اعلان حکومت نظامی يك نوع تضییقاتی به نمایندگان اقلیت وارد آمد صرفه نظر از توقیف کلیه مطبوعات و حبس و تبعید تمام هم فکرها ما در شهر بالاخره کار بجایی رسید که افراد اقلیت در يك نوع حالت سانسور واقع شدند . هر گاه کسی بخانه افراد اقلیت میآمد به این جرم دستگیر میشد افراد اقلیت هم بخانه هر کس میرفتند آن شخص باین جرم دستگیر میشد و این سابقه از طرف آقایان نمایندگان اقلیت تحمل میشد تا اینکه روز استیضاح رسید .
 صبح امروز آقایان برای اظهار استیضاح در مجلس حاضر شدند و همه آقایان هم میدانند ولی هجوم دستجات معین بدون جواز بداخله مجلس قدری قیانه مجلس را از حالت طبیعی خارج کرد در این موقع آقای مدرس نماینده اقلیت وارد مجلس شدند و نسبت به ایشان يك

که آیا تکلیف ما با این وضعیت چیست؟ این را هم بعضی آقایان برسانم که آقای کازرونی در نتیجه واقعاتیکه به ایشان اصحابه کرد در منزلشان بستری شدند و نتوانستند بمجلس بیایند و شرحی بر رئیس محترم مجلس عرض کرده اند و قضیه خودشان را اشاره نموده اند و از آمدن مجلس عذر خواستند و سایر آقایان هم چنانچه عرض شده متعجبند که با این وضعیات و این پیش آمد ها که هیچ وجه ارکان قومی قانون اساسی قابل حفاظت نیست چگونه حاضر شوند و چگونه استیضاح کنند؟ اینست که به بنده مأموریت دادند که بمجلس حاضر شوم و به حضور آقایان عرض کنم که مجلس مقدس در مقابل این تأثیر قبیحی که این وضعیات بمجلس و با افراد حساس مجلس وارد ساخته است چه خواهند کرد و در مقابل سلب مصونیت که از يك عده از نمایندگان شده است هم از آزادی افکار آنها جلوگیری شده وهم نسبت به اشخاص آنها با اینکه حکومت نظامی است و کاملاً در حفظ نظم شهر مراقبت دارند معذالك نسبت به اشخاص آنها سوء قصد وارد شده چه فکر خواهد کرد ؟ و مجلس چه وضعیتی بخودش خواهد گرفت و بالاخره به بنده امر کرده اند که از آقایان سؤال کنم با این صورت تکلیف اقلیت در مقابل استیضاح که داده اند و درصدد اظهار آن میباشند چیست ؟ آقایان اقلیت از آقایان نمایند گمان میبرند که مجلس مقدس بجهت وسیله میتواند این مهاجمه را که به افکار و اساس اقلیت وارد شده جبران کند و بالاخره مجلس مقدس بطور میتوان مصونیت ما را بعد از این تأمین کند .
 استدعاشان این است که در این باب مجلس مقدس تکلیفی معین فرماید تا اینکه استیضاح در حدود قانون بعمل آید .
 رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)
 سلیمان میرزا - آقای ملک الشعراء شرحی بیان فرمودند که آن شرح را بنده می توانم تقسیم کنم چند قسمت در هر کدام از آنها چند کلمه به عرض مجلس برسانم .
 يك قسمت از تقسیماتیکه فرمودند راجع بحکومت نظامی بود (اگر فراموش نکرده باشم) و توقیف جرائد و حبس و تبعید افراد اقلیت بود
 ملک الشعراء - افراد مردم اکثریت .
 سلیمان میرزا - افراد مردم يك قسمت دیگرش راجع به این بود که استیضاح

فرمودند و بعد از استیضاح قضایای نقل فرمودند .
 قسمت سوم نتایج امروز صبح مجلس بود و قسمت چهارم وقایع امروز بعد از آنکه مجلس تشکیل نشد نسبت بآقایان مدرس و کازرونی و حائری زاده است .
 بنظر بنده (اگر حافظه ام درست ضبط کرده باشد) میتوان مطالب را اینطور تقسیم کرد .
 اما راجع باعلان حکومت نظامی و ترتیباتی که فرمودید راجع به جرائد و حبس و تبعید البته محتاج به تکرار نیست وهمه بهتر از بنده میدانند که چه ترتیباتی در این شهر بعمل آمده که برای احدی تا اندازه میتوان گفت مصونیت و امنیت بنود البته باز فراموش فرموده اند که در اثر آن تهییجات چون دولت خواست کاملاً نشان بدهد که مردم در اظهار عقیده و فکر آزادند چه حرکات ناشایستی بروز کرد و چه ترتیباتی بیش آمده که یکی از لکه های تاریخی را برای ایران ایجاد کرد .
 (جمعی از نمایندگان صحیح است)
 که هیچ وقت در مملکت ما همچو سابقه و همچو یادداشت شرم آوری نبود .
 (نمایندگان صحیح است)
 از برای يك کردن این لکه تاریخی واز برای اینکه معلوم شود که این تنها نظریه چند نفر مسفده جو و چند نفر اشخاصی که اگر ما بخوایم (آن عبارتی را که آقای ملک الشعراء فرمودند) از روی حساسی حریف بترسیم باید مثل یونانی ها بگوئیم این ها اقبالیت های ایرانی بودند
 باید ما در يك محکمه جمع بشویم و بگوئیم آن اشخاصی که این حرکات را دامن زدند و آن اشخاصی که این اقدامات را کردند اصلاً ایرانی و ایرانی نژاد نیستند (صحیح است)
 عموم ایرانیان از این حرکات بگریه هستند چنانکه آنروز عرض کردم در بدترین مواقع در موقع جنگ که از مردم کشته می شد و میکشند که تحمل و حوصله در آنجا خیلی مشکل بود
 در آنوقت در موقع مبارزات و خراب کردن این بنا از طرف محمد علی میرزا ایرانی های حساس و فداکار کشته می شدند و با جانب شلیک نمی کردند از برای اینکه بفهماند که ما چنانکه داخلی داریم و مصونیت اشخاص در مملکت ما کاملاً برقرار است .
 باری بیشتر از این نمیخواهم در موجبات این ترتیبات که بیش آمد

داخل شویم بهترین و برجسته ترین کار های دولت جلوگیری از همان ترتیبات بود که گمان نمیکنم هیچ کس با آن ترتیبات موافقت داشته باشد

و دیگر قسمت اعلان حکومت نظامی بود اعلان حکومت نظامی یک چیزی نبود که قانون نداشته باشد در همین مجلس برایش قانون وضع کردند برای یک چنین مواقعی دولت هم وقتی اعلان کرده همان قانون را یاد آوری کرد و گفت امروز موقع اجرای این قانون است و مطابق مواد آن قانون عمل کرد

خوب اگر روزنامه برخلاف حکومت باز قلم برداشت و شروع کرد باینکه هر چه دلش خواست بنویسد پس چه طور حکومت نظامی می شود ؟ و چه طور دولت می تواند از این تحریکات و دسائس جلوگیری کند؟

البته هر روزنامه که برخلاف رفتار کرد توقیف میشود

آن روز عرض کردم تنها روزنامه های اقلیت نبود روزنامه شفق سرخ که اقلیت نبود آنرا هم وقتی بر خلاف حکومت نظامی و برخلاف آن دستور چیزی نوشت با وجود اینکه یکی از مدافعین جدی دولت بود قانون بدون استثناء اجرا شد و آنرا هم توقیف کردند

الان آقای ملک الشعراء وقتیکه بنده عرض کردم افراد اقلیت را توقیف کردند فرمودند اکثریت مردم را البته همین طور هم هست وقتی که اعلان حکومت نظامی شد و برخلاف قوانین حکومت نظامی از طرف هر کس اقداماتی بعمل آمد باید جلوگیری کنند

اجتماعات وقتی ممنوع شد هر کس اجتماعات را دایر کرد وقتی باو يك مرتبه اخطار کردند و باز دست برنداشت البته باید بگیرند و اگر نیکو رفتند کار صحیحی نمیکردند زیرا قانون را اعلان کردند و باید بدون استثناء اجرا کنند

ماسو سیالست ها که موافق دولت بودیم و حاضریم الان هم دفاع میکنم با سایر موافقین دولت آقایان تجدید هم حاضرند کدام يك از مجامع ما باز است این کلوب سوسیالیست ها نزدیک است از روزی که اعلان حکومت نظامی شد کدام دو نفری جمع شدند در آنجا

وقتی که دولت این اعلان را کرد موافق و مخالف در نظر نداشت جز مصلحت عمومی

يك زمینه و عملی پیش آمد که حقیقتاً يك لکه بود برای ایرانی و برای

جلو گیری و پاک کردن این لکه وقتی که اعلان حکومت نظامی شد دیگر تفاوت موافق و مخالف در بین نیست

احتیاطاً هر کس برخلاف قانون رفتار کرد (ماه هم خودمان و کیل بودیم میدانستیم) جلوگیری کردند و بعد از آنکه اخطار کردند اجتماعات متفرق شوند البته باید متفرق شوند و از باب جرایم هم بتکلیف خودشان عمل کنند

آمدیم سرمسئله استیضاح استیضاح شد

بنده داخل نمی شوم در موضوع مذاکراتی که آقایان اقلیت هر روز استیضاح میکردند حتی پریروز آقای حائری زاده در زمین صحبتشان اظهار کردند و در هر موقع خارج از نراکت چه کردند عتواناتی و کیل مصون و آزاد است در اظهارات و عقاید ولی بدیخانه در مملکت ما هر چیزی يك معنای خاصی دارد

وقتی گفتند مردم آزادند در اظهار عقیده تصور میکنند آزادند در تهمت و افتراء و فحاشی و کیل آزاد است در عدم نزاکت؟ آزاد است در اینکه هر چه دلش میخواهد بگوید؟

خبر يك نظامنامه داخلی هست قانونی هست من باندازه آزادم که به آزادی دیگری صدمه نزنم و الا این خود پرستی و آخرین درجه استبداد است که مرهجه دم میخواهد بگویم آن وقت هم بگویم آزادم و از تعرض مصونم

و حالا بنده داخل نمی شوم که یکی یکی بشمارم که در این موقع از طرف وکلای اقلیت چه عدم نزاکتهائی در ضمن مذاکرات در مجلس اظهار شد ...

ملک الشعراء - بفرمائید چه عیب دارد

سلیمان میرزا - چون بنده شنیده ام و حالا نمی خواهم آن عبارت خارج از نزاکت را بگویم ...

ملک الشعراء بنده تکذیب میکنم سلیمان میرزا اگر میخواهد حرف بزند اجازه بخواهد والحمدالله خیلی هم فصیح و بلیغ می تواند صحبت کنید و مطالب را هم خوب میتوانی جلوه بدهید و شنوندگان هم همه مذاکرات را می شنوند ما هم که وکیل این دوره و تازه نیستیم چندین دوره وکیل بودیم پس لا اقل این اصل را که یکی حرف میزند قبول بفرمائید تا حرفش تمام شود رعایت ملاحظه فرمودید شما وقتی که نطق میفرمودید ما مثل مجسمه گوش کردیم

سر کار هم حالا اقل این قدر حوصله داشته باشید که بنده عرایض خودم را بکنم دفتر سفید جلوتان است یادداشت کنید و بعد جواب بفرمائید

نظاماتان اینست انشاءالله که فراموش نخواهید فرمود بد آمدیم سرمسئله استیضاح و قسمتی که از صبح راجع بدم مصونیت و کلازه مذاکره فرمودید این مسئله بر دو قسم است

یکی راجع بداخل مجلس است و یکی هم راجع بخارج مجلس در داخل مجلس و حفظ و حراست همه پارسی معترم مجلس است و این مسئله در نظامنامه داخلی هم مطرح است و مجلس منطقیه است که تمام انتظاماتش بعهده آقای رئیس مجلس است و هر قضیه که اتفاق می افتد باید برض ایشان رساند و شخص معترم ایشان هم که متفق علیه همه ماها هستند البته مطابق ترتیب رسیدگی میکنند و بوظیفه خودشان عمل مینمایند پس بنده وارد مذاکره در قسمت داخلی مجلس نمیشوم ولی آنچه که امروز خودمان دیدیم این بود که آقای مدرس خیلی عصبانی بودند و میدانیم بیه ترتیب آمدند و بچه گفتند و چه شنیدند بنده داخل این قسمت نمیشوم که سایر وکلای اقلیت سوءاستفاده کردند از این که دیدند موقع استیضاح است و اکثریت می خواهد بسکوت بگذرانند آن وقت چه توهینات و ناملابامات و عبارات غریب و عجیبی اظهار نمودند زیرا الان عرض کردم که این وظیفه رئیس مجلس است و هر کس هر شکایتی دارد باید خدمتشان عرض کند و ایشان هم البته بوظیفه خود عمل خواهند کرد و يك قسمت علت اینکه امروز صبح مجلس تشکیل نشد برای این بود که آقای رئیس مشغول تحقیقات همین قضایا بودند و علت دیگری نداشت

اما آمدیم سرمسئله خارج از مجلس البته در خارج مجلس حفظ مصونیت همه با دولت است و دولت هم باید کاملاً همه را حفظ و حراست نماید چنانچه بوظیفه خود هم عمل کرده است در این مسئله هیچ اقلیت و اکثریتی در کار نیست اگر نسبت با آقای مدرس و کازرونی و حائری زاده آن حرکتی که فرمودند همه ماها و کلبیم

اما يك عبارتی سرکار فرمودید که من حق دارم در اینجا گله کنم فرمودید وکلای حساس مثل اینکه وکلای حساس گردیده و وکلای حساس یکی هم مفهوم مخالفت البته گمان میکنم همچو مقصودی نداشتند ولی ظاهر جارت اینطور بود در هر حال بنده عرض میکنم و کلا مردم و اهل ایران همه حساسند و همه ماها از این اتفاقی که نسبت به نفر از وکلا در خارج رخ داده متأسفیم و

دولت هم البته جبران خواهد کرد و هیچ محل اختلاف نیست که وقتی يك ترتیب خلاف قانون اتفاق افتاد دولت باید جبران کند خود سرکار بهتر شاهد این قضیه هستید چنانچه فرمودید در اطلاق اقلیت يك قسمت را رئیس معترم دولت شخصاً جلو گیری کردند در صورتی که حسبالوظیفه آقای رئیس باید جلو گیری کنند و چون ایشان تشریف نداشته اند رئیس دولت جلو گیری کرده اند مقصود این است که بدانند رئیس دولت تالین ذرجه دقیق هستند که در داخل مجلس هم امنیت بوکلا میدهند و بدیهی است در این موضوع هم تمام جدیت خودشان را بکار خواهند برد و هیچ تفاوتی نمیگذارند بهر کس اهم از وکیل یا غیر وکیل در کورچه يك صدمه بر نند و بی احترامی بکنند يك مجرائی دارد که از آن مجرای سیدگی و احقاق حق خواهد شد علی الخصوص که طرف وکیل هم باشد

پس در این قسمت گمان میکنم هیچ اشکالی باقی نیست

باقی می ماند يك قسمت دیگر - آن این است که از مجلس سؤال فرمودند که با این ترتیبات تکلیفشان چیست؟ هر چند مطابق نظامنامه داخلی (اگر بنده فراموش نکرده باشم) وکیل از وکیل نه حق سؤال دارد و نه حق استیضاح

چارسد با آنکه از تمام وکلا و جامعه مجلس سؤال بشود اما این سؤال ایشان را بنده به آن معنای سؤال مجلسی معنا نمیکنم و گمان می کنم خود آقای ملک هم به آن معنی فرمودند

در هر حال تکلیف مجلس به موجب نظامنامه داخلی و قانون اساسی همین است و وکلای که استیضاح کرده اند مطالبی نوشته اند و توضیحاتی میخواهند آنها البته مطالب خودشان را بطور استیضاح - سؤال خواهند نمود و جواب هم برضشان خواهد رسید بالاخره مطابق آن ترتیبی که در نظامنامه داخلی و قانون اساسی مصرح است عمل خواهد شد و اینکه در خارج بدو نفر از وکلا يك توهینی شده البته مطابق ترتیب جبران خواهد شد ولی آن چیز دیگری است و تکلیف این سؤال اخیرشان هم که از مجلس فرمودند مطابق نظامنامه معلوم است

دیگر بنده نظر آقایان است رئیس - ایشان يك مقدمه ای برای استیضاح خودشان قرار دادند ولی هنوز داخل استیضاح نشده اند

ملک الشعراء - مقصود بنده استیضاح نیست حتی بعد از مذاکره شاهزاده سلیمان میرزا هم نمیخواستیم صحبتی بکنیم زیرا ما مورث ندارم

به بنده امر شد شرح این وضعیتی که رخ داده بود برض مجلس برسانم و قضایائی که برخلاف انتظام و نصوص قوانین اساسی امروز از صبح تا بعد از ظهر اتفاق افتاده و عدم مصونیت و کلا در اینجا بسمع مبارک آقایان برسانم و بگویم که با این ترتیب آیا تکلیف يك عده وکیل چیست؟

حضرت والا از یونان از این طرف و آن طرف صحبت کردند و هیچ راجع بسؤال بنده نبود

قضیه وضیات شهر تا وقتی که در يك محکم معنوم نشده نباید اتفاق غیر معمولی حمله کرد آن وقت ما هم حق داریم حمله کنیم

بنده راجع بحکومت نظامی حرفی نزنم - اعتراضی نکرم

آن يك موضوع دیگری است که اگر در استیضاح اعتراضی میشد حضرت والا میبایستی جواب داده باشند بنده از مجلس سؤال استیضاحی نکردم بنده فقط پرسیدم که با این وضعیات مجلس میتواند مصونیت يك عده نماینده را قبول کند یا نمیتواند

اگر میتواند قبول کند بیاید استیضاح کنند و اگر نمیتواند بروند خانه هایشان بنشینند و غیر از این عرضی ندارم خوب است تکلیف را معین کنند

رئیس - در واقع این مسئله مسکوت گذاشتن استیضاح برای يك موقع غیر معینی

ملک الشعراء - خیر آقایان حاضرند رئیس - آقای حاج عز الممالک (اجازه)

حاج عز الممالک - مطابق سابقه که در مجلس بود اگر خاطر مبارک باشد آقای نیرالسلطان از دولت وقت آرزمان که آقای سیهسالار بوده استیضاح کرده و خواستند مسکوت بگذارند

بنده خاطر دارم که آقای رئیس فرمودند یا باید امروز استیضاح کنید یا باید پس بگیرند

حالا هم تصور میکنم باید همین طور باشد

یا استیضاح کنندگان بیایند و سؤالات خودشان را بکنند و جواب بکشوند و قضاوت آن هم با مجلس است یا پس بگیرند

ملک الشعراء - خوب بنده میروم همین را جواب عرض میکنم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقای ملک الشعراء برای حفظ اصول

مجلس براه افتادند

آقا سید یعقوب - بنده هم می - خواستم عرض کنم مطابق نظامنامه بایده ...

رهنا - آقا بنشینید - جواب بیاورند (صدای زنک)

آقای ملک الشعراء از وسط مجلس هودت نمودند

آقا سید یعقوب - اجازه گرفته ام مطالب خود را باید بگویم

رئیس - آقای ملک الشعراء تشریف ببرید

ملک الشعراء - بنده صبر میکنم تا آقایان فرمایشات خودشان را بفرمایند و جواب بپریم که در غیاب مذاکراتی نشده باشد

رئیس - بعد از مراجعت ممکن است آقای آقا سید یعقوب اظهارات خودشان را بفرمایند

آقای ملک الشعراء خارج شدند

رئیس - چون می بینم بعضی از آقایان تشریف میبرند بیرون پیشنهاد میکنم ده دقیقه تنفس شود تا بعد از تنفس تکلیف قطعی معین شود

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

رئیس - آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم - تصور میکنم نمایندگان که اینجا هستند همه جزو اکثریت دولت استیضاح شده بود تمام حضاری که اینجا نشسته اند به شخص رئیس الوزراء اعتماد دارند و اگر اعتماد نمیداشتند در مجلس حاضر نمیشدند پس تمام اشخاصیکه در اینجا حاضرند به شخص رئیس الوزراء اعتماد دارند

رئیس - آقای رهنا (اجازه)

رهنا - بعد از اینکه افراد محترم اقلیت اکثریت دولت را تردید کردند استیضاح کردند و روشن شد که دولت اکثریت دارد ولی بنده معتقدم که این کافی نیست حالاً که اینطور است بنده معتقدم که برای دولت رأی اعتماد گرفته شود زیرا آقایان اقلیت هنوز مدعی هستند که استیضاح خودشان به قوت خودش باقی است

(جمعی گفتند باقی نیست) و اگر آقایان موافقت کنند رأی اعتماد باورده گرفته شود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - گمان نمیکنم دیگر موضوعی باقی باشد که وقت مجلس تلف شود مطابق نظامنامه باید استیضاح کنند

باید و دلایل استیضاح خود را بیان کنند این که آقایان در اطاق درست کرده اند وزیر مختار و سفیر مدعی العموم و تمام اینها را خواستند بانشان بدهند میروند

قانون آلت شده است و البته يك ملکتي که میخواهد زندگی کند با این طریق ممکن نیست آقایان میخواهند استیضاح بکنند یا نمیخواهند ولی برای دولت تکلیف لازم است

اگر اقلیت هر روز بيك عنوانی اسباب زحمت دولت را فراهم کند برای دولت پیشرفت ندارد (چهارده نفر یا هفت نفر از اقلیت (درست در نظر نیست) ورقه استیضاح دادند ولی دولت متکی با اکثریت است اگر اکثریت دارد برود عقب خدمت خودش و اگر هم ندارد تکلیف خودش را بنهد بهر حال دولت رأی اعتماد میخواهد

رئیس - آقای رئیس الوزراء میفرمایند که در این موقع باید تکلیف دولت معین شود و رأی آقایان و کلازه نسبت بدولت باید معلوم شود

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

رئیس - آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم - تصور میکنم نمایندگان که اینجا هستند همه جزو اکثریت دولت هستند و نظر باینکه از شخص رئیس الوزراء استیضاح شده بود تمام حضاری که اینجا نشسته اند به شخص رئیس الوزراء اعتماد دارند و اگر اعتماد نمیداشتند در مجلس حاضر نمیشدند پس تمام اشخاصیکه در اینجا حاضرند به شخص رئیس الوزراء اعتماد دارند

رئیس - آقای رهنا (اجازه)

رهنا - بعد از اینکه افراد محترم اقلیت اکثریت دولت را تردید کردند استیضاح کردند و روشن شد که دولت اکثریت دارد ولی بنده معتقدم که این کافی نیست حالاً که اینطور است بنده معتقدم که برای دولت رأی اعتماد گرفته شود زیرا آقایان اقلیت هنوز مدعی هستند که استیضاح خودشان به قوت خودش باقی است

(جمعی گفتند باقی نیست) و اگر آقایان موافقت کنند رأی اعتماد باورده گرفته شود

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - گمان نمیکنم دیگر موضوعی باقی باشد که وقت مجلس تلف شود مطابق نظامنامه باید استیضاح کنند

باید و دلایل استیضاح خود را بیان کنند این که آقایان در اطاق درست کرده اند وزیر مختار و سفیر مدعی العموم و تمام اینها را خواستند بانشان بدهند میروند

برای ماینام میاورند و بینام میبرند در هر حال ما کار نداریم ولی چیزی که حالا هست که رئیس معترم دولت تقاضای رأی اعتماد دارند و البته همان طور که آقای سردار معظم فرمودند اگر اشخاصی که اینجا نشسته رأی اعتماد بدولت ندادند بایستی در آن اطاق بنشینند و بایستند در آنجا و اینجا نمی نشینند در هر صورت برای اینکه صورت رسمیت پیدا کند هیچ اشکالی ندارد و تقاضای ایشان هم قانونی است ما هم ورقه های سفید خود را حاضر کرده ایم تقدیم میکنم بیس ازینج تابه هم وقت لازم ندارد

رئیس - آقای طهرانی پیش نهاد کرده اند که رسماً رأی اعتماد گرفته شود ولی باید عبارات بر طبق نظامنامه بنویسند تا رأی بگیریم

سردار معظم - اجازه میفرمائید

رئیس - موقع مذاکره جناب عالی نیست

سردار معظم - در این پیشنهاد عرضی دارم

رئیس - بفرمائید

سردار معظم - بنده در اصل مطلب مغالطی نیست ولی باز هم بنده در تعقیب استیضاح فوائقی نشده نماینده حق پیشنهاد رأی گرفتن ندارد و چون استیضاحی نشده است گمان میکنم موضوعی برای این پیشنهاد باقی نباشد و این حق تصور میکنم حق مختص رئیس دولت است زیرا رئیس دولت همیشه حق دارد از مجلس تقاضای رأی اعتماد بکنند پس هیچ يك از نمایندگان حق پیشنهاد رأی اعتماد ندارند و این همیشه حق مشروع رئیس دولت است که بگوید میخواهد بداند در مجلس اکثریت دارم یا خیر این منطقی نیست که نماینده پیشنهاد کند رأی اعتماد گرفته شود

استیضاحی بنا بود بشود بعد از بین رفت خود کسانی که میخواهند استیضاح کنند بفرمانی از علل که بودند نخواهند بکنند کسی را هم نمیشود مجبور کرد که یا استیضاح کن

دلش نخواست از این حق استفاده کند

بسیار خوب تکلیف مجلس چیست؟

مجلس حقا اگر رئیس دولت تقاضای رأی اعتماد نیکو در حقش این بود که وارد دستور شود یا جلوه امروز را ختم کند و دستور جلسه آبه را معین کند که استیضاح از بین رفته باشد با این تفصیلات باز تکرار میکنم که اگر رئیس دولت تقاضای رأی اعتماد کند مجلس میتواند رأی بدهد و چون تمامها که رأی اعتماد داریم به شخص رئیس الوزراء هیچ مانعی ندارد که حالا رأی خودمان را بدهیم

ورای هم میدهیم ولی این تقاضا نباشد در اثر پیشنهاد یک نفر نماینده باشد. آقای شهبان محمدعلی تهرانی بنده پیشنهاد خود را مسترد داشت. رئیس - از روی چه عبارتی میخواهید رای بگیریید. سردار معظم - اجازه میفرمائید عرض کنم. رئیس - سه طور میتوانی رای بگیریید. سردار معظم - آن در مورد استیضاح است در نظامنامه داخلی در قضیه استیضاح سه طور رای قائل شده رای ساکت و رای منفی و رای مثبت ولی اگر استیضاحی نشده باشد نشود متوسل بشوقی که نظامنامه برای استیضاح معین کرده شد چنانچه در سایر جاها هم معمول است فرض بفرمائید دولت یک سیاستی اتخاذ کرده برای اطمینان از اینکه آن سیاستی که اتخاذ کرده مورد تصدیق مقنن و پارلمان هست یا نه؟ بدون هیچ استیضاحی میتواند خودش تقاضای رای اعتماد کند پس بنا بر این فورمول های سه گانه که در نظامنامه معین شده مربوط بموارد استیضاح است و بنده باز هم تکرار میکنم چون استیضاحی نشده که این فورمولهای استیضاح به موقع عمل آید. بنا بر این اگر رئیس دولت تقاضای رای اعتماد نمیکرد مجلس باید صحبت را ختم میکرد و وارد دستور عادی میشد اما چون رئیس دولت تقاضای رای اعتماد کرده باید بر حسب تقاضای رئیس دولت تقاضای رای اعتماد کرده باشد بر حسب تقاضای رئیس دولت نمایندگان که نسبت بر رئیس الوزراء رای اعتماد دارند و موافقت ورقه های سفید خودشان را بدهند. رئیس - چون غیر از این موارد سه گانه چیزی دیگر در نظامنامه نیست پس باید آقایان یک عبارتی بنویسند تا بنده از روی آن عبارت رای بگیرم. سردار معظم - خوب دولت بنویسد. رئیس الوزراء - رای اعتماد با هر چه می خواهید بگیرند با سپاس مفید. فرم هر چه میخواهید بگیرد تقاضای ما معین شدن تکلیف ما است. رئیس - رای می گیریم هر چند که مطابق نظامنامه نیست ولی سابقه هم بشود. آقای سردار معظم باید این مسائل را بهتر بدانند. رای می گیریم نسبت به بحث دولت محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - بنده استواری دارم.

رئیس - چه میفرمائید؟ شیخ الرئیس - مقصود بنده این بود که این رای را جمع به شخص رئیس الوزراء است یا هیئت دولت. رئیس - عرض کردم بنویسید بدهید بنده نارای بگیریم. رای می گیریم نسبت به آقای رئیس الوزراء و هیئت دولت آقایانیکه اعتماد دارند قیام فرمایند. (آقایان نمایندگان - بانفاق قیام نمودند) بعضی از نمایندگان - بانفاق رای داده شد. رئیس - اتفاق است. جلسه را اگر تصویب میفرمائید ختم کنیم؟ (نمایندگان - صحیح است) رئیس - جلسه آتی روز پنجشنبه دستور رایورت کمیسیون نفت. (مجلس یک ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد) منشی - م شهاب معظم السلطان رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملک جلسه ۴۹۹ صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه سی ام اسد ۱۳۰۳ مطابق فوزه هم محرم ۱۳۴۲ مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید. (صورت مجلس یوم سه شنبه بیست و هشتم اسد را آقای میرزا شهاب الدین قرائت نمودند) رئیس - عده برای مذاکرات کافی نیست. نجات - اعلام بفرمائید بیایند. رئیس - اعلام شده است. (در این موقع از نمایندگان ورود نمودند عده کافی شد) رئیس - رایورت نمره سه کمیسیون نفت راجع بمواد بیست و پنج و بیست و شش و هشت مطرح است. ماده بیست و پنج: (پیش ذیل خوانده شد) مجلس شورای ملی اعلام و دولت تصدیق میکند که هیچ امتیاز دیگری که بتصویب مجلس شورای ملی نرسیده باشد راجع بحقوقی که بموجب این امتیاز داده میشود مربوط بنفت و گاز طبیعی قیرومازوت و اوز کربیت و سایر مواد هیدر و کار بور متجانس نفت در یک قسمت یا کلیه چهار ایلالت وجود ندارد بعلوه در موضوع آنها هیچگونه دعوی و ادعائی که اعتبار قانونی داشته باشد موجود نیست.

مجلس شورای ملی اعلام و دولت تصدیق میکند این امتیاز و مزایائی که به موجب این امتیاز داده میشود منحصر و مانع لغیر است. رئیس - آقای ارباب کیخسرو. (اجازه) ارباب کیخسرو - بنده هیچ موضوع این را نمی دانم که چرا در این ماده نوشته شده است دولت تصدیق میکند وقتی که مجلس شورای ملی چیزی را تصویب کرد فوق همه است دیگر تصدیق دولت نیست که در ماده قانون ذکر بشود البته وقتی این قانون بگذرد بین دولت و کمیانی مبادله خواهد شد و دولت هم آن را امضاء خواهد کرد و این خودش تصدیق است. در هر صورت بنده این جمله را ماضی میدانم هم برای حالا و هم برای آتی و پیشنهاد هم خواهم کرد که حذف بشود. (جمعی از نمایندگان - صحیح است) سهام السلطان مغیر کمیسیون در ماده بیست و پنج یک کلمه هست که باید اصلاح شود. نوشته شده: (در یک قسمت و یا کلیه چهار ایلالت وجود ندارد) چهار ایلالت باید تبدیل شود بچهار قطعه. اما راجع بآن قسمتی که آقای ارباب فرمودند چون این امتیاز را دولت مبادله میکند باین نظر تصدیق دولت در این جا نوشته شده و گمان میکنم عیبی هم نداشته باشد که این عبارت باقی باشد. رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده موافقم. رئیس - آقای تدین. تدین - بنده هم موافقم. رئیس آقای شریعت زاده (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده موافقم. شریعت زاده - مقصود بنده تأیید اظهارات آقای ارباب است و خواستم عرض کنم این جمله که نوشته شده دولت تصدیق میکند لزومی ندارد چون قانونی است و دیگر تصدیق دولت را لازم ندارد و مبادله این امتیاز بین دولت و کمیانی در حکم تصدیق دولت است. رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب بنده گمان می کنم ایراد آقای ارباب و آقای شریعت زاده وارد نباشد چون در قانون اساسی که ملاحظه بفرمائید قوای ملکیت ناشی از سه قوه است:

قوه مقننه قوه مجریه قوه قضائیه. قوه مجریه دولت است و تصدیق می کند تصویب قوه مقننه را که مجلس باشد و مفهوم مخالف هم ندارد که یک وقتی بتواند برخلاف تصویب مجلس شورای ملی رفتار بکند خبری تواند برخلاف تصویب و رای مجلس شورای ملی رفتار کند و در واقع این یک لطف بیشتری است و بیان میکند که معنی تصدیق دولت همان تصویب مجلس شورای ملی است و چیز دیگری نیست. رئیس - آقای رئیس التجار مخالفند؟ رئیس التجار - بلی. بنده تعجب می کنم که چرا ما خودمان را بزحمت می اندازیم تا بعد مفهوم مخالف و مواش را معین کنیم و همان طور که آقای ارباب و شریعت زاده اظهار فرمودند لفظ تصدیق دولت را نسبت بقانونی که مجلس شورای ملی وضع کرده نمی توان نوشت چون مجلس هر چه را که نوشت دولت باید او را تصدیق کند و لازم نیست که ما بنویسیم دولت تصدیق میکند این محتاج بنویستن نیست و بنده این را مضر میدانم. رئیس - آقای تدین. (اجازه) تدین - از نقطه نظر اینکه مجلس شورای ملی قانونی را که وضع میکند محتاج نیست باینکه جمله (دولت تصدیق میکند) در قانون ذکر شود بنده هم موافقم اما البته آقایان تصدیق خواهند کرد (و بنده هم فعلا لازم نمی دانم در این موضوع وارد شوم) که فلسفه ماده بیست و پنج در اینجا یک تذکری بوده است چون بعضی چیزها در خارج بوده است که ممکن است در آتی تولید زحمتی بکند دولت و مجلس هم آن موضوعات را پیچوجه معتبر نمی دانند و ترتیب اثر قانونی بآنها نداده اند و نخواهند داد. بنا بر این لازم است در اینجا کلمه دولت تصدیق می کند باشد و الا اگر نباشد مخصوصاً توجه آقای ارباب را باین قسمت جلب می کنم (چون ایشان فرمودند پیشنهاد میکنم حذف شود) که اگر این کلمه تصدیق دولت در اینجا نباشد در آتی تولید اشکال خواهد کرد. بنا بر این برای فرار از این محظورات و برای اینکه تا گدیشود که هیچ دعوائی که قانوناً معتبر باشد نسبت به هیچ قسمتی از این چهار قطعه موجود نیست و در آتی هم تولید اشکال نشود لازم است این جمله باشد و اگر حذف شود غیر مستقیم تأیید میکند آن دعوی غیر معتبر و غیر قانونی را که نسبت بیک قسمتهائی از مامدان لفظ شمال است

رئیس آقای ارباب کیخسرو (اجازه) ارباب کیخسرو - بنده باز عرض میکنم در اینجا لازم نبود نام این جمله ذکر بشود برای اینکه وقتی مجلس چیزی را تصویب و تصدیق کرد فوق همه است و چیزی را که مجلس تصدیق کرد دولت هم باید او را تصدیق کند. بعلاوه وقتی که این امتیاز مبادله می شود دولت آنرا امضاء میکند آن خودش تصدیق دولت است و اگر این جمله حذف نشود این یک سابقه میشود برای آتی و باید ما در آتی همیشه منتظر باشیم که دولت رای مجلس را تصدیق کند و این را بنده بکلی مضر میدانم (جمعی از نمایندگان - صحیح است) رئیس - آقای مشار اعظم (اجازه) مشار اعظم - بنده مخالفم رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه) محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - عراض بنده گفته شد رئیس - آقای دست غیب - موافقت؟ دست غیب - مخالفم رئیس - آقای سر کشیک زاده چه طور؟ سر کشیک زاده - بنده هم مخالفم رئیس - آقای داور (اجازه) داور - در استدلالات آقای ارباب آن قسمتی که بنظر ایشان دلیل قطعی رسیده بود گمان میکنم این بود که اگر ما این عبارت را در اینجا رای بدهیم (دولت تصدیق میکند) در آتی همیشه برای هر امری که مجلس شورای ملی می میدهد تصدیق دولت را لازم دانسته ایم و باید همیشه دولت تصدیق کند که رای مجلس شورای ملی معتبر باشد. روی هم رفته استدلال ایشان اینطور بود بجهت اینکه گفتند اگر ما امروز این عبارت را تصدیق بکنیم همیشه باید به امری را دولت تصدیق بکند. بنده تصور میکنم تکلیف دولت و حدود اختیارات دولت و مجلس را قانون اساسی معین میکند و اعم از اینکه امروز ما در یک فرمول (مثل اینجا) یک همچو عبارتی را بنویسیم یا ننویسیم تکلیفی را که قانون اساسی برای ما معین کرده است تغییر نمیکند و معلوم است که رای مجلس شورای ملی همیشه قاطع و معتبر است و ابدأ محتاج بتصدیق دولت نیست ولی چون اینجا طرف معامله مستقیم دولت مبادله و امضاء میکند اجازه مجلس

بنا بر این این فرمول اتخاذ شده است و دلالتی هم که آقای تدین فرمودند بنده میل داشتم که در آن خصوص چندان بحث نشود و ارد آن نشویم. این ماده در کمیسیون خیلی حلای شده است و در جزئیات آن حتی دقت کامل شده شده و هر قدر تصور بفرمائید در موضوع کوچکترین عبارات آن دقت شده و با ذره بین نگاه شده است که در مجلس زودتر بگذرد و اگر خیلی در این موضوع صحبت نشود (که ناچار یک مذاکرات مفصلی پیش بیاید که شاید بیشتر آنها صرف نظر از امرار وقت مجلس مفید هم نباشد) بهتر خواهد بود باینجهت بنده از آقایان مخالفین این عبارت تمنی میکنم اگر ممکن باشد این ماده را باین شکل تصویب بکنند و ضرری هم نخواهد داشت. ممکن است بگویند این یک عبارت زائدی است ولی این عبارت دلیل این نیست که تا دولت تصدیق نکند رای مجلس معتبر نیست و این دلیل بنظر بنده منطقی نیست پس بهتر این است که نگوییم زائد است و بگذاریم باشد و بیشتر از این وقت مجلس تلف نشود و دلایل را هم تکرار نمی کنم. بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است بعضی دیگر - کافی نیست رئیس - آقای مشار اعظم مشار اعظم - بنده تصور میکنم با قطعیت این موضوع که امتیازات از خصائص مجلس شورای ملی است دیگر نمیشود همچوقت نگران بود که وقتی یک قانونی یا یک امتیازی از مجلس شورای ملی می گذرد دولت بخواهد در آن موضوع اظهار عقیده بکند تصدیق و عدم تصدیق دولت را نسبت بقوانین باید درست دقت کرد که چقدر و قیمتی دارد؟ دولتی قانونی را تصدیق میکند دولتی که بوظایف خودش خیلی خوب عمل کرده و دولتی که قانون را تصدیق نمیکند دولتی است که به وظایف خودش عمل نکرده بنا بر این در شرح قانون همچوقت لازم نیست یک جمله ای را که اساساً معنی ندارد نوشت. تصدیق دولت در اینجا ممکن است که اساساً مخالف قانون اساسی مخالف قانون اساسی هم باشد برای اینکه ما در قانون اساسی دیده ایم که امتیازات اختصاص بمجلس شورای ملی دارد و در کمیسیون هم پرفرض که دقت شده باشد و بقول آقای داور با دور بین نگاه شده

باشد و بنظر بنده اگر بامیکر سکوپ هم تکامیکردند این قضیه در اطراف خودش باقی بود. پس دولت تصدیق میکند باینکه هیچوقت در یک قانونی که در مجلس شورای ملی وضع میشود و آرد در حدود اقتدارات و اختیارات خودش تصدیق میکند نباید درج شده باشد. خواهشی هم که آقای داور از من می کنند که از حدود و اختیارات خودمان صرف نظر کنیم هیچ مورد ندارد. در اینجا اساساً نظر ما باختیارات مجلس شورای ملی است و مجلس شورای ملی اساساً دارای اقتدارات کاملی است که دولت ندارد و دولت نمی تواند یک امتیازی را بدهد بنا بر این بایرادی که آقای ارباب فرمودند و صراحتاً هم معلوم است که ذکر این جمله چقدر مایب دارد نباید مخالفتی کرد و کلمه (تصدیق می کند) را باید از اینجا برداشت عبارت را همان طور نوشت که مجلس شورای ملی اعلام میکند و اشاراتی هم که آقای تدین کردند بموضوعات بیشتر مورد توجه ما است که این کلمه را برداریم. چون اگر ایرادی هم هست باز مناسب نیست که اسم دولت در اینجا گنجانده شود برای اینکه بدانند دولت صاحب یک چنین اختیاری نبوده است که تصدیق بکنند یا نکنند و این اختیار بمجلس شورای ملی است و اگر یک دولتی نسبت باین موضوع خواسته است یک کارهایی بکند خلاف قانون بوده است و البته آن دولت قانونی شناخته نمی شود قانون اساسی هم تصدیق نمی کند و همه دنیا هم قانون اساسی ما را محترم می شمارند. چه طور می شود برخلاف قانون اساسی اقدامی شده باشد و اگر یک همچو چیزی بشود برخلاف قانون است و قابل تصدیق نیست و بنا بر این همان طوری که آقای ارباب فرمودند اگر این کلمه از اینجا برداشته شود بهتر است. رئیس شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه) محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - بنده گفته شد (جمعی گفتند - مذاکرات کافی است) بعضی اظهار نمودند کافی نیست رئیس - باید رای بگیریم میخواهیم ببینیم عده کافی است یا خیر؟ آقای جاج میرزا عبدالوهاب عده هشتاد و چهار نفر نیست. بین ما اختلاف است بنده هشتاد و

شش شمردم آقایان می فرمایند هشتاد و پنج نفر است آقای آقا میرزا شهاب هم می گویند هشتاد و شش نفر است. آقای میرزا شهاب الدین خودتان تعداد بفرمائید. رئیس اسامی قرائت و حاضر و غایب می شود و معلوم خواهد شد. (اسامی بترتیب ذیل قرائت شد) آقای مؤتمن الملک - آقای حابری زاده (گفتند غائبند) آقای آقا شیخ جلال آقای دکتر احیاء السلطنه (غایب) آقای سردار فاخر آقای صدر السلام (غایب) آقای سلطان الملک آقای امین الشریعه آقای ضیاء الادب آقای تدین رئیس (خطاب آقای معظم السلطان چرا درست نمی خوانید؟ بگذارید جواب بدهند آن وقت بخوانید - دومر تبه از سر مجدداً اسامی قرائت و حاضرین حضور خود را اعلام مینمودند) آقای مؤتمن الملک حاضر آقای حابری زاده غائب بودند) آقای آقا شیخ جلال حاضر آقای دکتر احیاء السلطنه (غایب) آقای سردار فاخر حاضر صدر الاسلام (غایب) آقای سلطان الملک حاضر آقای امین الشریعه حاضر آقای ضیاء الادب (غایب) در این موقع آقای سردار معظم وارد مجلس شدند) بعضی از نمایندگان رفع اختلاف شد. رئیس حدیگر نخواهید. ضرورت ندارد. رای می گیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی می دانند قیام نمایند. (اکثر قیام نمودند) رئیس معلوم میشود کافی است. پیش نهادها قرائت میشود. (پیش آتی خوانده شد) بنده پیش نهاد می کنم ماده ۲۵ بترتیب ذیل اصلاح شود. مجلس شورای ملی تصویب و دولت اعلام می کند الخ - قائم مقام بنده پیش نهاد می کنم از ماده ۲۵ امتیاز نفت قسمت (دولت تصدیق می کند) حذف شود - کیخسرو و شاهرخ بنده پیشنهاد می کنم چند دقیقه تنفس داده شود و آقایان مخالفین ماده در کمیسیون حاضر شده و توضیحات با آقایان داده شود. داور بنده پیش نهاد می کنم نوشته شود دولت اعلام می کند و مجلس شورای ملی تصدیق می کند رئیس التجار -

بنده پیشنهاد می‌کنم که نوشته شود: مجلس تصدیق و دولت اعلام می‌دارد نوشته شود. بدالنه نظامی بنده پیش نهادی کنم عبارت سطر اول ماده ۲۵ اینطور نوشته شود: دولت با اجازه مجلس شورای تصدیق و اعلام می‌کند. سرکشیک زاده رئیس - رای می‌گیرم. پیش نهاد آقای داور... حاج عزالمالک بنده مخالفم. داور - اجازه بفرمائید چند کلمه توضیح بدهم. رئیس - بفرمائید داور این پیشنهاد را که بنده کردم برای این بود که در کمیسیون مذاکرات خیلی بهتر روشن تر خاتمه پیدا می‌کند و مقصود آقایان هم این است که این ماده زودتر بگذرد. بنا بر این بهتر این است که مذاکرات را در کمیسیون خاتمه بدهیم و بعد از چند دقیقه که مسئله حل شد مجدداً به مجلس بیاید. رئیس - ولی یاد آور می‌شوم رای قطعی که نمی‌گیرید رای می‌گیریم که معلوم شود کدام پیشنهاد قابل توجه است تا در آن مذاکره کنید. آقای حاج عزالمالک (اجازه) حاج عزالمالک - بنده خیال میکنم تا کمیسیون تفهیم که بکدام پیشنهاد مجلس رای می‌دهد نمی‌تواند مذاکره کند. بنا بر این خوب است باین پیشنهاد ما رای گرفته شود آنهایی که قابل توجه نیست اصلاً در آنها مذاکره نشود و آنهایی که قابل توجه میشود کمیسیون مطرح کند و پیشنهاد کننده هم در کمیسیون حاضر شده و مذاکرات مینماید تا اینکه یا پیشنهاد کننده قانع میشود یا کمیسیون بس قبل از رای گرفتن به پیشنهادها مورد ندارد کمیسیون بروم. رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای داور آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند. (عده قلبی قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای ارباب مطرح است. توضیح بدهید. ارباب کیخسرو - توضیح بنده همان است که عرض کردم. رئیس - برای این است که این پیشنهاد را که بنده کردم در کمیسیون مذاکرات در تمام امتیازات یا سایر مطالب نخواهد بود. بنا بر این اگر قدری باصل آن علی که نوشتن این ماده را ایجاب کرده است توجه شود تصدیق میکنید که این جمله لازم است و ضروری هم ندارد و نفع هم خواهد داشت. رئیس - رای می‌گیرم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند. (عده کمی برخاستند) رئیس - قابل توجه نشد. سایر پیشنهادات هم در همین زمینه بود قائم مقام - پیش نهاد بنده غیر از این است. رئیس - پیشنهاد آقای قائم مقام مجدداً قرائت میشود. (شرح فوق قرائت شد) رئیس - آقای قائم مقام (اجازه) قائم مقام - بنده تصور میکنم پس از توضیحاتی که آقای ارباب دادند دیگر محتاج بتوضیح نیست و آن توضیحاتی را هم که آقای تدین می‌فرمایند نه این است که ما ملتفت آن نیستیم چرا ملتفت هستیم ولی نمی‌شود یک حقوقی را از مجلس شورای ملی سلب کرد و دولت نمی‌تواند یک چیزی را که مجلس رای می‌دهد و تصویب میکند تصدیق نکند. پس دولت اعلام می‌کند و مجلس اعلام دولت را تصویب می‌کند بنا بر این بقرینه بنده بهتر این است که اینطور نوشته شود: مجلس شورای ملی تصویب و دولت اعلام میکند.

(پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو مجدداً شرح فوق خوانده شد) آقای تدین (اجازه) تدین - بنده باین پیشنهاد مخالف هستم و هیچ ضرری هم نیستیم که ایسن جمله اینجا باشد و هیچ سکنه هم باختیار هیئت مقلنه وارد نخواهد آورد و این جمله که در اینجا نوشته شده است (دولت تصدیق می‌کند) معنی این است که مجلس شورای ملی تصدیق دولت را تصویب میکنند اینک در مقابل قوه مقلنه قوه مجریه گذاشته شده باشد و سابقه هم نخواهد شد. عرض کردم یک موجبات خارجی سبب شده است که این ماده ۲۵ این جانوشته شده است و این موجبات در تمام امتیازات یا سایر مطالب نخواهد بود. بنا بر این اگر قدری باصل آن علی که نوشتن این ماده را ایجاب کرده است توجه شود تصدیق میکنید که این جمله لازم است و ضروری هم ندارد و نفع هم خواهد داشت. رئیس - رای می‌گیرم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند. (عده کمی برخاستند) رئیس - قابل توجه نشد. سایر پیشنهادات هم در همین زمینه بود قائم مقام - پیش نهاد بنده غیر از این است. رئیس - پیشنهاد آقای قائم مقام مجدداً قرائت میشود. (شرح فوق قرائت شد) رئیس - آقای قائم مقام (اجازه) قائم مقام - بنده تصور میکنم پس از توضیحاتی که آقای ارباب دادند دیگر محتاج بتوضیح نیست و آن توضیحاتی را هم که آقای تدین می‌فرمایند نه این است که ما ملتفت آن نیستیم چرا ملتفت هستیم ولی نمی‌شود یک حقوقی را از مجلس شورای ملی سلب کرد و دولت نمی‌تواند یک چیزی را که مجلس رای می‌دهد و تصویب میکند تصدیق نکند. پس دولت اعلام می‌کند و مجلس اعلام دولت را تصویب می‌کند بنا بر این بقرینه بنده بهتر این است که اینطور نوشته شود: مجلس شورای ملی تصویب و دولت اعلام میکند.

سهام السلطان - مکرر اظهار شد که از بودن این جمله هیچ سکنه و لطمه برای مجلس وارد نیاید. مجلس یک چیزی را تصویب می‌کند و دولت هم آنرا تصدیق می‌کند و این جمله یک چیزی نیست که ضرری داشته باشد بنا بر این چون نمیتوانم قبول کنم البته هر طور که مجلس رای بدهد مطاع است. رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - عرض می‌کنم این جمله (دولت اعلام میکند) عبارة اخراى پیشنهاد آقای ارباب است و هیچ معنی ندارد جمله (دولت اعلام میکند) راجع قانون قرار بدهیم و تصویب کنیم. اگر مقصود این است همین که امتیاز نامه را دولت مبادله می‌کند و امضا میکند کافی است و این مقصود تأمین می‌شود ولی همانطور که عرض کردم در این امتیاز نامه دقت های زیادی شده اخت و مکرر ماده ۲۵ و ۲۶ مطرح شده است و با نمایندگان دولت که دونه از وزراء بوده اند در کمیسیون مذاکره شده و بالاخره راهی که برای مصالح ملکیت انفع باشد همین است که اتخاذ شده است و جمله دولت اعلام میکند بقرینه بنده زائد است و بهتر این بود آقایانی که این نظر را داشتند قبل از اعضاء کمیسیون نفت توضیحات میخواستند بنا بر این خواهش میکنم آقایان موافقت بفرمایند که این ماده ترتیبی که نوشته شده است باشد. رئیس - رای می‌گیرم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقایان کیسانى که قابل توجه میدانند قیام فرمایند. (چند نفری برخاستند) رئیس - قابل توجه نشد. رای می‌گیرم بنده بیست و پنج. آقایانی که ماده فرمایند. رئیس - تصویب می‌کنند قیام فرمایند. (غالب نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. ماده بیست و هفت. (بعضی ذیل خوانده شد) ماده بیست و هفت: قانون مورخه سی ام عقرب هزار و سیصد و شمسى و اصلاح قانونى مورخه بیست و پنج جوزا هزار و سیصد و یک شمسى و قانون بیست و سوم جوزای هزار و سیصد و سه شمسى منسوخ است و تمام قوانینی که قبل از تصویب این امتیاز مقرر شد و با مواد این امتیازنامه متناقض باشد نسبت باین امتیازنامه و اجرای آن بلا اثر است. رئیس - آقای تدین. (اجازه) تدین - بنده موافقم.

دائرة بنده مخالفم. رئیس - بفرمائید. داور - بنده باین ماده در اینک امروز رای بآن داده شدم مخالفم. وقتی باین ماده باستی رای داده شود که مواد این امتیاز نامه را رای داده باشیم و تمام شده باشد که اول یک قانونی گذاشته باشیم بعد قوانینی را که سابق وضع کرده ایم نسخ کنیم و برداریم. بعضی از نمایندگان - صحیح است. رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - اولاً خواستم تذکری بدهم: این عدد بیست و پنج و بیست و هفت که در این رایرت نوشته شده است از نقطه نظر این مسئله را اعلام و تکذیب کردند و این کافی است که ما بدو اعلام کنیم. چون ملت و مملکت ایران یک مملکت مستقلی است و رژیم حکومت آن رژیم مشروطیت است و آنچه را که پارلمان تصدیق می‌کند رسمی است و اینجمله جمع بینه نظر تمام آقایان شده است و چون آقایان می‌فرمایند باستی دولت تصدیق کند بنده پیشنهاد کردم که دولت با اجازه مجلس شورای ملی اعلام نماید. بعضی از نمایندگان - رای بگیرید. رئیس - عقیده کمیسیون چیست؟ سهام السلطان مخبر کمیسیون نمیتواند قبول کند. رئیس - رای می‌گیرم بقابل توجه بودن این پیشنهاد. آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند. (چند نفری برخاستند) رئیس - قابل توجه نشد. رای می‌گیرم بنده بیست و پنج. آقایانی که ماده فرمایند. رئیس - تصویب می‌کنند قیام فرمایند. (غالب نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. ماده بیست و هفت. (بعضی ذیل خوانده شد) ماده بیست و هفت: قانون مورخه سی ام عقرب هزار و سیصد و شمسى و اصلاح قانونى مورخه بیست و پنج جوزا هزار و سیصد و یک شمسى و قانون بیست و سوم جوزای هزار و سیصد و سه شمسى منسوخ است و تمام قوانینی که قبل از تصویب این امتیاز مقرر شد و با مواد این امتیازنامه متناقض باشد نسبت باین امتیازنامه و اجرای آن بلا اثر است. رئیس - آقای تدین. (اجازه) تدین - بنده موافقم.

تصویب شود آن سه قانون از رسیت میافتد. رئیس - آقای آقا سید یعقوب. آقا سید یعقوب - بنده موافقی با این ماده مطابق آقای تدین. مخالف صحبت کند. جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است. عماد السلطنه - بنده توضیحی میخواهم اجازه بفرمائید؟ رئیس - (خطاب بمخبر کمیسیون) جوزای هزار و سیصد و سه جیت. عماد السلطنه - بنده هم همین را میخواستم بپرسم. سهام السلطان - باید هزار و سیصد و دو باشد و راپرت اشتباه شده است. رئیس - نوشته میشود جوزای هزار و سیصد و دو دیگر اشکالی نیست. (اظهاری نشد) رای می‌گیریم بنده بیست و هفت. آقایانی که تصویب میکنند ماده بیست و هفت را قیام فرمایند. (غالب نمایندگان برخاستند) رئیس - تصویب شد. ماده بیست و هشت. (شرح ذیل قرائت شد) ماده ۲۸ - این امتیازنامه که شامل بیست و هشت ماده است نخستین و بزبان فارسی و فرانسه تحریر خواهد شد و در موقع بروز اختلاف و عدم توافق نظر نسخه فرانسه اعتبار خواهد داشت. رئیس - یکی از آقایان تذکر داده است که سی ماده است و ولی بیست و نه ماده اضافه شد باین طور که ماده اول و ماده بیستم تجزیه شد. حاج عزالمالک - در موقع مذاکرات در کلیات حل میشود. رئیس - رای می‌گیریم بنده بیست و نه. آقایانی که ماده بیست و نه را تصویب میکنند قیام فرمایند. (غالب نمایندگان برخاستند) رئیس - تصویب شد. چند دقیقه تنفس داده میشود. (در این وقت یک ساعت قبل از ظهر جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید) رئیس - مجلس شورای ملی - مؤتمن الملك منشی - م. شهابی معتمد السلطان جلسه پنجاهم صورت شرح مجلس یوم یکشنبه اول سنه ۱۳۰۳ مطابق ۲۲ محرم الحرام ۱۳۴۳ (مجلس دو ساعت ونیم قبل از ظهر برپاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید) صورت مجلس پنجشنبه سی ام اسد و آقای آقا میرزا شهاب الدین قرائت نمودند) رئیس نیست بصورت مجلس اعتراض هست یا خیر؟ (گفته شد - خیر) رئیس - دو فقره لایحه از طرف دولت رسید یکی راجع بوساطت نقلیه دیگری راجع بقوانین بلدی هر کمیسیون که معین می‌فرمائید مراجعه شود بکمیسیون داخله یا قوانین مالبه ارجاع شود؟

باین شکل و بطریق اجمال نوشته شود به کثرت بعضی هامیانه که حالا نمیتوانم اظهار کنم. باین جهت لازم میدانم توضیح بدهم که معلوم شود. سهام السلطان مخبر - درست دقت بفرمائید کلیه اختلافاتی که بین دولت و نماینده کمیانی یا خود کمیانی پیدا شود بحکمت مراجعه شود این هم یک قسم از آن اختلافات است البته اگر در تقریباً تفسیر اختلافی تولید شود بهمان ترتیبی که نوشته شده بحکمت رجوع خواهد شد هر چه حکم رای بدهد قاطع خواهد بود. این بطور کلی است. جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است. (پیشنهاد آقای آقا میرزا شهابی شرح ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم اخذ رای در ماده بیست و هشت بمانند تمام مواد از تصویب مجلس بگذرد در آنوقت باین ماده رای داده شود. آقا میرزا شهاب - حالا رای میدهم که نسخه فرانسه معتبر خواهد بود در صورتی که هنوز مواد آن هم تنظیم نشده است تاچه رسد بجزهای دیگر حالا در سر ماده بیست و هشت و ماده بیست و نه اختلاف است و معلوم نیست نسخه فرانسه هم که طبع و توزیع شده است صحیح باشد. بنا بر این پیش نهاد بنده این است که این ماده بمانند بعد از اینکه تمام مواد تصویب شود نسخه فرانسه را با فارسی مصوبه مجلس شورای ملی تطبیق کردند آنوقت رای گرفته شود باین ماده و الایش از آنکه چیزی وجود پیدا نکند ما بآن رای بدهم موضوع ندارد. رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - مقصود از نسخه فرانسه که طبع و توزیع شده است نیست مقصود آن نسخه است که تطبیق میشود با آنچه که مجلس شورای ملی تصویب کرده و آن را باید دولت مبادله کند ببارزه آخری آن نسخه فرانسه که دولت معتبر می‌داند مطابق با همین نسخه فارسی است که مجلس شورای ملی از اول تا آخر آنرا تصدیق و تصویب نموده است بنا بر این جای تکراری نیست و این پیشنهاد مورد ندارد. رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه) محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - بنده موافق آقای تدینم اگر مخالفی پیدا شود جواب میدهم. آقایامیرزا شهاب - چند ماده رای ایران و کمیانی مین خواهد شد و اگر

تصویب شود آن سه قانون از رسیت میافتد. رئیس - آقای آقا سید یعقوب. آقا سید یعقوب - بنده موافقی با این ماده مطابق آقای تدین. مخالف صحبت کند. جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است. عماد السلطنه - بنده توضیحی میخواهم اجازه بفرمائید؟ رئیس - (خطاب بمخبر کمیسیون) جوزای هزار و سیصد و سه جیت. عماد السلطنه - بنده هم همین را میخواستم بپرسم. سهام السلطان - باید هزار و سیصد و دو باشد و راپرت اشتباه شده است. رئیس - نوشته میشود جوزای هزار و سیصد و دو دیگر اشکالی نیست. (اظهاری نشد) رای می‌گیریم بنده بیست و هفت. آقایانی که تصویب میکنند ماده بیست و هفت را قیام فرمایند. (غالب نمایندگان برخاستند) رئیس - تصویب شد. ماده بیست و هشت. (شرح ذیل قرائت شد) ماده ۲۸ - این امتیازنامه که شامل بیست و هشت ماده است نخستین و بزبان فارسی و فرانسه تحریر خواهد شد و در موقع بروز اختلاف و عدم توافق نظر نسخه فرانسه اعتبار خواهد داشت. رئیس - یکی از آقایان تذکر داده است که سی ماده است و ولی بیست و نه ماده اضافه شد باین طور که ماده اول و ماده بیستم تجزیه شد. حاج عزالمالک - در موقع مذاکرات در کلیات حل میشود. رئیس - رای می‌گیریم بنده بیست و نه. آقایانی که ماده بیست و نه را تصویب میکنند قیام فرمایند. (غالب نمایندگان برخاستند) رئیس - تصویب شد. چند دقیقه تنفس داده میشود. (در این وقت یک ساعت قبل از ظهر جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید) رئیس - مجلس شورای ملی - مؤتمن الملك منشی - م. شهابی معتمد السلطان جلسه پنجاهم صورت شرح مجلس یوم یکشنبه اول سنه ۱۳۰۳ مطابق ۲۲ محرم الحرام ۱۳۴۳ (مجلس دو ساعت ونیم قبل از ظهر برپاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید) صورت مجلس پنجشنبه سی ام اسد و آقای آقا میرزا شهاب الدین قرائت نمودند) رئیس نیست بصورت مجلس اعتراض هست یا خیر؟ (گفته شد - خیر) رئیس - دو فقره لایحه از طرف دولت رسید یکی راجع بوساطت نقلیه دیگری راجع بقوانین بلدی هر کمیسیون که معین می‌فرمائید مراجعه شود بکمیسیون داخله یا قوانین مالبه ارجاع شود؟

باین شکل و بطریق اجمال نوشته شود به کثرت بعضی هامیانه که حالا نمیتوانم اظهار کنم. باین جهت لازم میدانم توضیح بدهم که معلوم شود. سهام السلطان مخبر - درست دقت بفرمائید کلیه اختلافاتی که بین دولت و نماینده کمیانی یا خود کمیانی پیدا شود بحکمت مراجعه شود این هم یک قسم از آن اختلافات است البته اگر در تقریباً تفسیر اختلافی تولید شود بهمان ترتیبی که نوشته شده بحکمت رجوع خواهد شد هر چه حکم رای بدهد قاطع خواهد بود. این بطور کلی است. جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است. (پیشنهاد آقای آقا میرزا شهابی شرح ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم اخذ رای در ماده بیست و هشت بمانند تمام مواد از تصویب مجلس بگذرد در آنوقت باین ماده رای داده شود. آقا میرزا شهاب - حالا رای میدهم که نسخه فرانسه معتبر خواهد بود در صورتی که هنوز مواد آن هم تنظیم نشده است تاچه رسد بجزهای دیگر حالا در سر ماده بیست و هشت و ماده بیست و نه اختلاف است و معلوم نیست نسخه فرانسه هم که طبع و توزیع شده است صحیح باشد. بنا بر این پیش نهاد بنده این است که این ماده بمانند بعد از اینکه تمام مواد تصویب شود نسخه فرانسه را با فارسی مصوبه مجلس شورای ملی تطبیق کردند آنوقت رای گرفته شود باین ماده و الایش از آنکه چیزی وجود پیدا نکند ما بآن رای بدهم موضوع ندارد. رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - مقصود از نسخه فرانسه که طبع و توزیع شده است نیست مقصود آن نسخه است که تطبیق میشود با آنچه که مجلس شورای ملی تصویب کرده و آن را باید دولت مبادله کند ببارزه آخری آن نسخه فرانسه که دولت معتبر می‌داند مطابق با همین نسخه فارسی است که مجلس شورای ملی از اول تا آخر آنرا تصدیق و تصویب نموده است بنا بر این جای تکراری نیست و این پیشنهاد مورد ندارد. رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه) محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - بنده موافق آقای تدینم اگر مخالفی پیدا شود جواب میدهم. آقایامیرزا شهاب - چند ماده رای ایران و کمیانی مین خواهد شد و اگر

رئیس - طبع و توزیع هم شده است .
 بعضی از نمایندگان خوانده شود .
رئیس خوانده میشود .
 (شرح ذیل خوانده شد)
 مجلس مقدس شورای ملی شیدانه ارکانه .

نظر باینکه دولت حاضره کمال علاقه مندیرا باجرای اصول مقرر قانونی دارد و نظر باینکه دربرج محل هزار و سیصد دولت وقت از نقطه نظر احتیاج و ضرورت مبرمی که بتشکیل بلدی و موسسات لازمه آن موجود بوده تصویب نامه بعنوان عوارض اجناس ورودی بشهر طهران صادر و توسط بلدی بهوقع اجرا گذاشته و نظر باینکه وقایه و حفظ موسسات عام - الشرفملی نیز لازم و از آن چاره و بدی نیست .

از طرفی هم رعایت اصول قانونی مورد توجه و علاقه دولت حاضر می باشد لایحه ذیل را که تصدیقاتی هم در آن بعمل آمده است تقدیم داشت .
 باتذکر باینکه عوارض بار اینک تقرب چهار سال است اخذ و بصرف میرسد و در جریان عمل هم بعلت قلت بدون شکایت مؤذیان بیعطل وصول درآمده است و این که بالاخره نگهداری موسسات بلدی بعهد اهل شهر واصولا باید مخارج آن از سکنه شهر دریافت و مصرف شود تقاضای تصویب لایحه ذیل را بقید فوریت دارد .

لایحه قانونی عوارض ورودی بلدی
 ماده اول - برای مخارج و مصارف بلدی طهران از اجناس وارده عوارض بشح ذیل اخذ میشود
رئیس - تمام اینها خوانده می- شود ؟
 بعضی از نمایندگان - خیر فقط تبصره خوانده شود .

(شرح ذیل قرائت شد)
تبصره - بارهاترست از محصول يك چهار یا وچنانچه مرکب از اجناس مختلفه باشد .

عوارضی که برجنس اهلا و آن تعلق میگیرد برای يك بار تمام اخذ و بقیه معاف خواهد شد .
 در صورتیکه جنس بوسیله عرابه حمل شده باشد در صورتیکه یا جوال یا این قبیل ظروف دیگر معنوی باشد

در بسته يك بار مشروط بر اینستکه يك بسته از ۲۰ تن تجاوز نماید در صورتی که بدون ظروف دره رایه ریخته شده باشد از قرار وزن هر خرواری دو بار محسوب می شود .

ماده دوم - عوارض ورودی اجناس قطعی از اجناس دریافت میشود .

که مقصد آن اجناس طهران می - باشد و در صورت عبور از شهر بهیچوجه عوارض مذکور در ماده (۱) دریافت نخواهد شد

ماده سوم - عوارض مذکور در ماده (۲) بتوسط حامل یا کماری یا سورچی به حساب صاحب جنس اخذ می شود .

ماده چهارم - قاچاق کنندگان بملاوه عوارض مقرر ملزم بتأدیبه يك برابر عوارض قاچاق شده بعنوان جریمه خواهند بود .

ماده - این قانون پس از تصویب بلافاصله اعلان و توسط بلدی طهران بهوقع اجرا گذاشته خواهد شد

رئیس - باید بکمیسیون داخله ارجاع شود یا بکمیسیون قوانین مالیه آقای آقا سید بقوب .

آقا سید بقوب - در سابق هم این مسئله همین شده و در این باب مذاکره شد هر لایحه که از طرف دولت بمجلس بیاید بکمیسیونهای مربوطه مراجعه شود و رأی هم گرفته شد

دیگر لازم نیست چون این لایحه اسم مالیه دارد رأی گرفته شود بکمیسیون قوانین مالیه برود چون مربوط بلدی و بلدی هم جزه وزارت و اخلاص است بقید بلدی باید برود بکمیسیون داخله و لایحه راجع بوساطت نقلیه هم باید برود بکمیسیون تواند عامه چون مربوط بانجا است این است عقیده بنده

رئیس - این عقیده مخالفی ندارد ؟
 تدین - بلبل بنده مخالفم .
رئیس - بفرمائید .

تدین - آقا اشتباه کردند هر لایحه که جنبه مالی داشته باشد و هر مالیاتی که باید بتصویب مجلس برسد باید برود بکمیسیون قوانین مالیه .

آقا سید بقوب - پس لایحه تذکره هم باید برود بکمیسیون قوانین مالیه .
رئیس - دو عقیده مختلفه است با بفرمای

اول رأی میگیریم که بکمیسیون داخله مراجعه شود آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند

(چند نفر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد

راجع بلایحه و ساطط نقلیه مخالفی نیست که بکمیسیون قوانین مالیه ارجاع شود .

بعضی از نمایندگان - خیر

رئیس - لایحه علامت صنعتی و تجاری مطرح است .
عدل الملک - بنده در دستور عرضی دارم .

رئیس - بفرمائید .
عدل الملک - لایحه موازن و مقادیر پوشیده نیست که اهمیتش خیلی بیشتر از لایحه علامت صنعتی است تقاضا میکنم آن لایحه در دستور مقدم باشد .

رئیس - دیروز عصر توزیع شده است بیست و چهار ساعت هنوز مقضی نشده .

عدل الملک - عرض کردم اگر ممکن باشد .

رئیس - میانده برای جلسه بعد ؛ کلیات لایحه علامت صنعتی مطرح است کسی مخالف نیست ؟
سردار معظم - بنده عرض دارم .

رئیس - بفرمائید .
سردار معظم - بنده چون میخواهم شوالی از آقای مخبر بکنم مجبورم مخالف کنم .

خواستم از آقا سؤال کنم وقتی این لایحه را بمجلس پیشنهاد کردند چه فائده از آن در نظر گرفتند که پیشنهاد کردند اگر این مسئله را بنده میدانستم خیلی ممنون میشدم تا بمذاظر عقیده کنم

رهنما - البته خاطر محترم نماینده و همکار عزیز بنده مسبوقست که تجارت و صنعت يك مملکت تنها استحکام و توسعه اش روی مسائلی نیست که فلان بنظر ما میرسد تجارت و صنعت حدود اولیه اش عبارت از معدود کردن اختیارات است در عمل تشویق کردن تاجر و صنعت گراست که مال التجاره و صنعتش را خوب به کند و از خوبی صنعت و مال التجاره خودشان استفاده کنند يك قاهر يك یا دار التجاره کسی و کوشش کرده است مال التجاره اش خوب بشود

محکم بشود با دوام بشود يك علامتی را اختیار می کند که مردم با آن علامت آن مال التجاره و صنعت را میشناسند و عقب آن صنعت خوب و مال التجاره خوب میروند اگر در يك مملکتی يك حدودی برای این سکار نباشد و هر کس بخواهد رقابت غیر عادلانه بکند و مثل علامتی را که آن کارخانه اختصاص بشودش دارد دیگری آن را استعمال کند این شخص از تشویق کاسته میشود و دیگر عمل خوب نخواهد کرد .

زیرا دیگری هم که کار خوبی نکرده همان علامت را بصنعت یا مال التجاره اش بیزند و خوب بود مخلوط میشود در ایران البته هنوز کارخانهجات و قاریکهای زیاد وجود ندارد ولی چیزهای دیگر خیلی زیاد است .

شیروانی - مثل پارچه باقیهای کرمان و پرد -

رهنما - منلافش بفرماید در فلان شهر مثلا کرمان یک دستگاه پارچه بافی موجود است که پارچه اواز حیث دوام و استحکام خوبی مرغوب شده باید يك علامتی را با آن اختصاص داد که معلوم شود فلان پارچه متعلق بان پارچه بافی است ولی وقتیکه علامت و سبزی نداشت ممکن است سایرین هم همان نقش و نگارها را بکار برده و حقوق آن شخص را سمی کرده است پارچه اش خوب شود از این رفته و باقیمال شود این مسئله نتیجه اش این میشود که از استحکام و خوبی پارچه اش می کاهد و بالاخره لاابالی شده (همان طور که سایر کارهای این مملکت شده است) از خویش میکاهد پس برای اشخاصیکه کارهای خوب میکنند و میخواهند کارشان شناخته شود باید يك علامتی را که خودش انتخاب میکند باو اختصاص داد که مردم وقتی آن علامت را دیدند بفهمند مال فلان کارخانه است که جنس خوب دارد و بفرموده گمان میکنم هر چه دائره صنعت و تجارت در ایران زیاد تر شود البته احتیاجات مردم نسبت باین قانون زیاد تر میشود حالا اینجا دو مسئله هست :

۱ - علامت صنعتی که اختصاص داده میشود دو نقطه نظر درش هست یکی از نقطه نظر مالکیت یعنی آن مارک یا علامتی را که میروند در وزارتخانه مربوطه معین میکنند برای او يك مالکیتی ایجاد می کنند یکی هم اینکه تا يك مدتی انحصار باو دارد .

البته در این موضوع عقاید مختلف است يك عده معتقدند که این علامت مالکیت شخصی برای صاحب آن ایجاد می کند و این نظریه از نقطه نظر در دوام فرق می کند چون وقتی يك علامتی بيك کسی انحصار داده شود مدتش سه سال یا پانزده سال است ولی وقتی بعنوان مالکیت داده شود این علامت جزء ملك او میشود و از آن استفاده دائمی میکند .

رهنما - منلافش بفرماید در فلان شهر مثلا کرمان یک دستگاه پارچه بافی موجود است که پارچه اواز حیث دوام و استحکام خوبی مرغوب شده باید يك علامتی را با آن اختصاص داد که معلوم شود فلان پارچه متعلق بان پارچه بافی است ولی وقتیکه علامت و سبزی نداشت ممکن است سایرین هم همان نقش و نگارها را بکار برده و حقوق آن شخص را سمی کرده است پارچه اش خوب شود از این رفته و باقیمال شود این مسئله نتیجه اش این میشود که از استحکام و خوبی پارچه اش می کاهد و بالاخره لاابالی شده (همان طور که سایر کارهای این مملکت شده است) از خویش میکاهد پس برای اشخاصیکه کارهای خوب میکنند و میخواهند کارشان شناخته شود باید يك علامتی را که خودش انتخاب میکند باو اختصاص داد که مردم وقتی آن علامت را دیدند بفهمند مال فلان کارخانه است که جنس خوب دارد و بفرموده گمان میکنم هر چه دائره صنعت و تجارت در ایران زیاد تر شود البته احتیاجات مردم نسبت باین قانون زیاد تر میشود حالا اینجا دو مسئله هست :

۱ - علامت صنعتی که اختصاص داده میشود دو نقطه نظر درش هست یکی از نقطه نظر مالکیت یعنی آن مارک یا علامتی را که میروند در وزارتخانه مربوطه معین میکنند برای او يك مالکیتی ایجاد می کنند یکی هم اینکه تا يك مدتی انحصار باو دارد .

البته در این موضوع عقاید مختلف است يك عده معتقدند که این علامت مالکیت شخصی برای صاحب آن ایجاد می کند و این نظریه از نقطه نظر در دوام فرق می کند چون وقتی يك علامتی بيك کسی انحصار داده شود مدتش سه سال یا پانزده سال است ولی وقتی بعنوان مالکیت داده شود این علامت جزء ملك او میشود و از آن استفاده دائمی میکند .

فرانسه وضع شد در ماده يك ابتدا قرار گذاشتند که دوی اساس مالکیت گذاشته شود مخبر پارلمانی آن قانون که درین بود در جلسه ژون ۱۸۴۴ در مجلس اظهار داشت که حق مخترع يك حق مالکیت است زیرا زحمت میکشد و بالاخره دو نتیجه زحمات خودش يك مارک برای خودش درست میکند که میز و مشخص کارهای خودش بشود این مسئله يك عده هم مخالف پیدا کرد و از این نقطه نظر مخالفت می کردند که مدت آن باید محدود و بنظر پارلمانها باشد و بدسال یا پانزده سال محدود شود بنابراین در مالکیتی که این قانون جریان دارد يك تست زیاد از نظر انحصاری است که برای يك مدت معین داده میشود و همین جهت هم دولت در این لایحه این نظر را ملحوظ نگذاشته و يك مدتی معین نموده و قائل بمالکیت نشده موافقتی نموده است آنها هم در يك مدت معینی و گویا در این لایحه

سه سال مدت معین شده است که انحصار داده شود : اگر میخواهیم بتاريخ این قضیه نگاه کنیم اولین دفعه که قرار شد این ترتیب اجرا شود در (۲۵) اکتبر ۱۷۹۱ بود که صنعت گران لیون آمدند تقاضا کردند که ما کار میکنیم و برای کار ما يك کثرت بی پولی و رشکست می باشد بوجوب این قانون ده تومان پول گرفت و این مسئله در راز انصافست

اگر اجباری باشد از این نقطه نظر مخالفم و اگر هم اختیاری باشد عرض کردم پس از آنکه در مجلس تصویب شد هیچوقت اجرا نخواهد شد و از نقطه نظر اینکه بنده با وضع قوانینی که احتیاجات مملکتی آنرا ایجاد نمیکند مخالفم

باین قانون هم مخالفم
رئیس - آقای آقا سید بقوب (اجازه)

آقا سید بقوب - از آقای سردار معظم که یکنفر از متجددین منور الافکار میباشند همیشه میگویند مملکت باید عوارض شود در سعادت و تمدن و میگویند برای هر کار باید قانون قرارداد که در تحت قانون مملکت ترقی کند از این فرمایش امروز نشان تحجب میکنم

البته صنعت باید در تحت قانون باشد فلاحت باید در تحت قانون باشد تجارت باید در تحت قانون باشد

مملکت ماملکت مشروطه است مجلس شورای ملی دارد قانون اساسی دارد قانون انتخابات دارد و ما میخواهیم ملت را داخل کنیم در سر قانونی اولی خواهیم برای صنعت و تجارتشان قانون قرار دهیم

اول قدم ترقی مملکت صنعت است و مطابق این قانون کسانی که دارای علامت صنعت هستند و دولت مجبور است در مواقع خودش با آنها همراهی کند و آنها را قوت بدهد مطابق آن امتیازی که باو میدهد و مسلم صنایع مارتی میکند البته اگر صنایع را تشویق نکنند صنعت از بین میروند و علت اینکه تا کنون صنایع ما ترقی نکرده برای این است که دولت ها ملتفت نبوده اند که آنها را در تحت قانون وارد کنند و برای آنها امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

نخواهند کرد و برای ما با برک خودش علامتی تهیه نخواهد کرد

اگر بگوئیم اجبار است آنوقت بنده زیاد تر مخالف خواهم شد و خواهم گفت علت ندارد باین وسیله از مردم بدبختی که از کثرت بی پولی و رشکست می باشد بوجوب این قانون ده تومان پول گرفت و این مسئله در راز انصافست

اگر اجباری باشد از این نقطه نظر مخالفم و اگر هم اختیاری باشد عرض کردم پس از آنکه در مجلس تصویب شد هیچوقت اجرا نخواهد شد و از نقطه نظر اینکه بنده با وضع قوانینی که احتیاجات مملکتی آنرا ایجاد نمیکند مخالفم

باین قانون هم مخالفم
رئیس - آقای آقا سید بقوب (اجازه)

آقا سید بقوب - از آقای سردار معظم که یکنفر از متجددین منور الافکار میباشند همیشه میگویند مملکت باید عوارض شود در سعادت و تمدن و میگویند برای هر کار باید قانون قرارداد که در تحت قانون مملکت ترقی کند از این فرمایش امروز نشان تحجب میکنم

البته صنعت باید در تحت قانون باشد فلاحت باید در تحت قانون باشد تجارت باید در تحت قانون باشد

مملکت ماملکت مشروطه است مجلس شورای ملی دارد قانون اساسی دارد قانون انتخابات دارد و ما میخواهیم ملت را داخل کنیم در سر قانونی اولی خواهیم برای صنعت و تجارتشان قانون قرار دهیم

اول قدم ترقی مملکت صنعت است و مطابق این قانون کسانی که دارای علامت صنعت هستند و دولت مجبور است در مواقع خودش با آنها همراهی کند و آنها را قوت بدهد مطابق آن امتیازی که باو میدهد و مسلم صنایع مارتی میکند البته اگر صنایع را تشویق نکنند صنعت از بین میروند و علت اینکه تا کنون صنایع ما ترقی نکرده برای این است که دولت ها ملتفت نبوده اند که آنها را در تحت قانون وارد کنند و برای آنها امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

بدهد و بقیه من هم برای ترقی صناعت و تجارت امتیازات لازم است . اما راجع بمجبوریت و مستثاری اگر وقت داشته باشیم ماده قانون را تا آخر ملاحظه کنیم معلوم میشود .

چون در مملکت ماصنعت آزاد است هر کس هم که می خواهد علامتی بگذارد آزاد است و رنگ و نقش آزاد است در صورتی که تاجر یا صنعتگری آمد مطابق مواد این قانون صورت صنعت یا تجارت با عملیات خود شرا داد دولت هم البته با او همراهی میکند و تشویق میکند و بقیه بنده اول قدم برای ترقی صنایع و تجارت همین امتیاز است دیگر خود دانید

باین قانون هم مخالفم
رئیس - آقای آقا سید بقوب (اجازه)

آقا سید بقوب - از آقای سردار معظم که یکنفر از متجددین منور الافکار میباشند همیشه میگویند مملکت باید عوارض شود در سعادت و تمدن و میگویند برای هر کار باید قانون قرارداد که در تحت قانون مملکت ترقی کند از این فرمایش امروز نشان تحجب میکنم

البته صنعت باید در تحت قانون باشد فلاحت باید در تحت قانون باشد تجارت باید در تحت قانون باشد

مملکت ماملکت مشروطه است مجلس شورای ملی دارد قانون اساسی دارد قانون انتخابات دارد و ما میخواهیم ملت را داخل کنیم در سر قانونی اولی خواهیم برای صنعت و تجارتشان قانون قرار دهیم

اول قدم ترقی مملکت صنعت است و مطابق این قانون کسانی که دارای علامت صنعت هستند و دولت مجبور است در مواقع خودش با آنها همراهی کند و آنها را قوت بدهد مطابق آن امتیازی که باو میدهد و مسلم صنایع مارتی میکند البته اگر صنایع را تشویق نکنند صنعت از بین میروند و علت اینکه تا کنون صنایع ما ترقی نکرده برای این است که دولت ها ملتفت نبوده اند که آنها را در تحت قانون وارد کنند و برای آنها امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

شورای ملی بگذرانند دولت های وقت هم هر نظر خوبی دارند بجسلی پیشنهاد کنند و توشیحش را از مجلس بخواهند پس بطور کلی اگر لایحه علامت صنعتی و تجاری مطرح است نباید بگوئیم مایک چیزهای دیگری ناقص داریم بکار های مهمتری داریم .

بنده خوب خاطر دارم برای دستور چیز مهمتری حاضر نبود که آقای رئیس این لایحه را جزو دستور گذاشته و اگر لایحه مهمتری بود ممکن بود آقایان تقاضا کنند جزو دستور شود پس حالا چون چیز مهمتری در دست نیست بهتر این است آقایان هم موافقت فرمایند که این لایحه از تصویب مجلس شورای ملی بگذرد

اما آمدم در خود قانون این قانون را بطوریکه دولت پیشنهاد کرده بود مقصودش اجباری بود در کمیسیون با بودن اشخاصی مطلع مثل رئیس کرک و غیره مذاکره شد و گفته شد که خوب نیست در قدم اول ما این قانون را اجباری کنیم و جهتش همین بود که آقای سردار معظم فرمودند که اگر اجباری میگردیم برای هر صنعتگری اسباب زحمت میشد و مأمورین دولت برای تجارت و صنعتگران هر روز اشکال تراشی میکردند ولی باید تصدیق بکنیم که این قانون باین ترتیب برای حفظ حقوق افراد تجار و صنعتگران است .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

ما امروز می خواهیم صنعت و تجارت و فلاحت را امتیاز بدهیم لایحه برای امتیاز دادن علامت لازم است و دولت ناچار است برای ترقی صنعت و تجارت امتیازاتی قرار بدهند .

مطابق مذهب اسلام والا تسوا لفضل بینکم احتیاجات را باید ملاحظه کرد ولی در مملکت ما اینطور نبوده است همیشه مملکت بيك حال هرج و مرجی بوده و هر کسی آمده است بيك قدری این مسائل را درست کند تقبیلش کرده ایم تا اینکه کار مملکت ما باینجا کشیده شد

تشخیص يك محصول صنعتی و یا يك شیئی و یا مؤسسه تجارتي بكارزود و علامت صنعتی و تجارتي شناخته خواهد شد مع هذا علامت ذیل را بجای علامت صنعتی و یا تجارتي نمی توان بكاربرد

۱- انواع نشانها و مدال های دولتی ایران و یا اجاره مگر با اجازه مخصوص مراجع مربوطه

۲- انكهای مخصوص دولتی

۳- عین و یا نقشهای ترکیبی شبیه میرقهای مختلفه ملی و دولتی ایران و خارجه

۴- علامتی که مستعمل اختلال انتظامات صوملی و برخلاف حسن اخلاق و یا موهم گمراهی مردم و یا توله رقابت غیر عادلانه بنماید.

۵- علامتی که مرکب باشد از ارقام و یا کلماتی که معمولاً کیمت و یا کیفیت و یا نوع مال التجاره را مشخص میدارد و یا عبارت است از اسامی مختلفه جغرافیائی

۶- انواع علامت مذهبی علامت هیئت ها و مؤسسات رسمی مانند شیر و خورشید سرخ و هلال و یا صلیب احمر و یا نظائر آن

رئیس- آقای داور موافقت؟

داور- بلی

رئیس- آقای آقا سید یعقوب هم همینطور؟

آقا سید یعقوب- بلی

رئیس- آقای عبدالملك چطور؟

عبدالملك- موافقت

رئیس- آقای شیخ العراقین زاده موافقت؟

شیخ العراقین زاده- موافقت

رئیس- آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی- بنده در دو قسمت این ماده میخواستم از آقای مخبر سؤال کنم قسمت اول راجع به علامت و انكهای مخصوص دولتی است که قبلاً در مقصود از این قسمت چیست؟

چون در اینجا شیر و خورشید و سایر چیزها را ذکر کرده است دیگر این انكها و علامت دولتی را بنده نمی فهمم و دیگر در این قسمت که میگوید (علامتی که مرکب باشد از ارقام و یا کلماتی که معمولاً کیمت و یا کیفیت و یا نوع مال التجاره را مشخص می داند و یا عبارت است از اسامی مختلفه جغرافیائی)

خوب یکنفر تاجر می خواهد روی آن مال التجاره خودش بنویسد جای لاهیجان و روی آن هم ذکر کند که هشاد مثال اینجا منع کرده است که کیمت آن را ننویسد یا مثلاً اسامی مختلفه جغرافیائی را ننویسد خوب تاجری مایل است روی مال التجاره خودش بنویسد جای لاهیجان در اینجا او را

منع می کنند که بنویسد پس چه بنویسد این قسمت را بنده کاملاً مخالفم و در قسمت اول هم علامت و انكهای مخصوص دولتی را بنده نمی فهمم مقصود چیست

مخبر- قسمت شوال اول نماینده محترم راجع بانكهای دولتی که فرمودند عبارت از نشانها و علاماتی است که در گمرک ها حروف اولش را همین میکنند و بنویسد مثلاً برای دولت ایران در گمرک علامت (پ) میگذارند

آن وقت اگر این علامت را یکنفر اختصاص بخودش بدهد دیگر معلوم نمی شود که این انك مال دولت است یا نیست و در این صورت نمیتواند این را اختصاص بیک نفر بدهد و یکنفر نباید استعمال کند زیرا این از علامت دولتی است و در قسمت دوم که راجع بکیمت و کیفیت فرمودند این را هم بازا اگر يك توجهی بفرمایند معلومی شود که مقصود از علامت چیست علامت غیر از جمله و کتاب است يك علامت نمی تواند يك جمله بیست کلمه باشد مثلاً جای لاهیجان را نمیتواند علامت مال التجاره خودش قرار دهد و اختصاص بخودش بدهد زیرا وقتی که اختصاص بخودش داد آن وقت مثل این است که سایر تاجر نمی تواند روی کالاهاى خودشان این علامت را بنویسند و از این حق محروم هستند

زیرا انحصار دارد بیک نفر و آن يك نفر مالک و علامت مال التجاره خودش قرار داده و در تاجر جای فروش لاهیجانی دیگر نمی توانند روی مال التجاره خودشان بنویسند

بنابر این این را بنویسد بیک نفر اختصاص داد و دیگران را منع کرد و در قسمت جغرافیائی هم همینطور مثلاً (قالی کرمان) را بنویسد بیک نفر اختصاص داد زیرا در تاجر کرمانی در آنجا هست و آنها هم مال التجاره شان قالی کرمان است و آنها هم می خواهند این علامت را روی مال التجاره خودشان بگذارند

بنابر این این کیمت و اسامی جغرافیائی را نمی شود بیک نفر اختصاص داد زیرا حقوق دیگران هم هست

این است که این قسمت را منع میکنند زیرا هر کس میتواند در جای خودش به نوبت جای لاهیجان ولی بتواند علامت تجارتي نمی شود بیک نفر اختصاص داد

رئیس- ماده دوم (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده دوم - هیچکس حق انحصار هیچ نوع علامت صنعتی و تجارتي را نخواهد داشت مگر آنکه قبلاً موافق مقررات این قانون علامت خود را رسیده وزارت تجارت رسیده باشد

رئیس- این ماده مخالفی ندارد؟

بعضی از نمایندگان- خیر

رئیس- ماده سوم

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده سوم - هر تاجر و صنعتگر که بخواهد علامتی بخود تخصیص دهد باید شخصاً یا بوسیله وکیل ثابت الوکاله خود نقشه علامت مزبور را بانقاره حقیقی در سه نسخه امضاء و مهر خویش بانضمام يك قطعه کلبه آن علامت و اظهارنامه متضمن جنس و نوع و طرح آن علامت و اسامی و اوصاف اجناس که آن علامت روی آن ها بکار خواهد رفت به وزارت تجارت تقدیم نماید

رئیس- آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیک زاده - عرض بنده . . . آقا میرزا شهاب - ماده تمام نشده است

رئیس- تأمل بفرمایند ماده را تمام کنند

(بقیه ماده بضمون ذیل قرائت نمودند)

اندازه علامت در هر حال نباید از يك عشر ذرع مربع زیادتر باشد

تبصره ۱ - علاماتی که سابقاً معمول بوده اند هر گاه از يك عشر ذرع هم متجاوز باشند با رعایت ماده (۷) پذیرفته میشوند

تبصره ۲ - نسبت بانجاس جدیدی که در اظهارنامه ذکرى از آنها نشده است صاحب علامت در صورتی می تواند علامت خود را استعمال نماید که بوجه اظهارنامه جدا گانه متضمن اسامی و اوصاف اجناس مزبوره مراتب را با اطلاع وزارت تجارت رسیده و اجازه تحصیل کند

رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیک زاده - بنده در ماده اول عرضی داشتم

رئیس - در ماده دوم وقتیم بشور ماده دوم سر کشیک زاده - اینجا خواستم از آقای مخبر سؤال کنم که مقصود از کلبه چیست؟

بعلاوه در تبصره يك يك تناقضی با این ماده موجود است زیرا در این ماده میگوید اندازه علامت از يك عشر ذرع مربع نباید زیادتر باشد و در تبصره بنویسد هر گاه از يك عشر ذرع متجاوز باشد با رعایت ماده (۷) پذیرفته میشود و در ماده هفت میگوید برای حفظ حقوق افراد مقصودش این است که هر گاه يك علامتی که اندازه اش بیش از يك عشر ذرع مربع باشد در سابق معمول بوده استعمال آن اجازه داده میشود و این قسمت با آن قسمتی که می گوید نباید از يك عشر ذرع تجاوز نماید متناقض است

رئیس - آقای مشیر معظم (اجازه)

ولی اصولاً اندازه و مقیاس علامتها و مارکهای کارخانهجات چنانکه در همه جای

دنيا هم این قاعده معمول و معجزی است این است که حتی المقدور سعی می کنند که يك علامت ظریفی روی مال التجاره های خودشان بگذارند و هیچوقت ده متر و پانزده متر نمی کنند و البته اگر نیم ذرع هم می فروشدند اعتراض می کردند چرا نیم ذرع نوشته شده

ولی باید اندازه علامت را طوری قرار داد که زیاد بی تناسب و بدتر کیمت نباشد زیرا عملی نیست که در يك نظرف کوچکی یا يك اسباب و شویی ظریفی يك مارک و علامت دو متری گذاشت

(جمعی گفتند)

مذاکرات کافی است

رئیس- ماده چهارم (بشرح آتی قرائت شد)

ماده چهارم- اظهار نامه هر علامتی که در حدود مقررات است این قانون بوزارت تجارت پیشنهاد می شود در دفتر مخصوص ثبت و ذیل آنرا اظهار کننده و مأموری که متصدی ثبت است امضاء خواهد نمود

در صورتیکه علامت بتوسط وکیل و معرفی شود و کالت نامه یا صل اظهار نامه منضم گردیده و منظمی شود

رئیس- این ماده مخالفی ندارد

بعضی از نمایندگان- خیر

رئیس- ماده پنجم - نسبت باین ماده هم مخالفی نیست

یکنفر از نمایندگان- خیر

رئیس- ماده ششم - نسبت باین ماده چه کسی مخالف است

آقا شیخ محمدعلی بنده مخالفم

رئیس- بفرمائید

آقا شیخ محمدعلی طهرانی با مقدماتی که اینجا مذاکره کردند دو علامت صنعتی و تجارتي الزامی نیست آنوقت این ماده باماده مجازات بعد مخالفت دارد چرا برای اینکه در اینجا میگوید: در این قانون (وزارت تجارت در صورتی که ملاحظه که علامت پیشنهادی بواسطه شایهت کاملی که با علامت دیگر دارد مردم را با شائبه خواهد انداخت از ثبت و تصدیق آن امتناع خواهند نمود)

در اینجا فقط میگوید از ثبت امتناع خواهد کرد دیگر معلوم نمی کنند که آن طرف از استعمال کردن این علامت ممنوع است باید در اینجا این مسئله ذکر شود که عنوان ماده مجازات بعد اساسی داشته باشد و اگر ممنوع نیست که آن ماده مجازات بعد هم بی اساس است و باید ماده را حذف کرد

مخبر- عرض کنم در اینجا اساس این قضیه که معین کرده است وقتی يك علامتی شایهت زیاد بیک علامت دیگر پیدا کرد ممنوع است برای اینکه بعقوبت دیگری صدمه میزند

برای این که علامت آن شخص برای خودش محفوظ باشد و آن تاجری که می رود

مال التجاره خودش را مرغوب درست می کند و يك علامت مخصوصی برای جنس خودش تهیه میکند آن علامت محفوظ بماند اینست که اینجا منع کرده است مثلاً يك و رشوی مرغوب خوبی که مال يك کارخانه است و رشوی ساز دیگری هم می رود یک و رشوی بدی درست می کند و همان علامت و مارک و رشوی مرغوب صحیح را روی آن منقوش میکند می خواهد بفروشد و این البته اسباب زحمت برای تجارخانه که دارای جنس مرغوب و مطلوب است میشود

بنابر این ممنوع کرده است که وقتی علامت شایهت پیدا کرد بیک علامت دیگری ثبت نمی شود علاوه بر اینکه دولت ثبت نمیکند اساساً جلوگیری هم میکنند و اجازه هم نخواهد داد که آن فابریك آن علامت را اختیار کند

(جمعی از نمایندگان- کاف)

مذاکرات کافی است

رئیس- ماده چهارم (جمعی از نمایندگان- کاف)

مذاکرات کافی است

رئیس- کافی است؟

نمایندگان- بلی کافیت

رئیس- ماده هفتم (بضمون ذیل قرائت شد)

ماده هفتم- برای حفظ حقوق افراد نسبت به علامت صنعتی و تجارتي که قبل از وضع این قانون استعمال می نمودند از تاریخ انتشار رسمی این قانون الی انتضای یکسال مهلت داده میشود که کلبه دارندگان علامت صنعتی و تجارتي در صورتی که با شماره استعمال علامت خود در مملکت مایل باشند علامت مزبوره را بوزارت تجارت معرفی نمایند

اجازه استعمال هیچگونه علامتی صادر نخواهد شد مگر پس از انتضای مدت يك سال مهلت فوق الذکر و با رعایت شرایط ذیل:

۱- علامت موافق مقررات این قانون باشد

۲- معین و با شایهت علامت صنعتی و تجارتي دیگری که در مدت مهلتی برای ثبت و حدود اجازه بوزارت تجارت تسلیم شده و ثابت شود که قبل از آن علامت معمول و متداول بوده است نباشد

تبصره- استنادی که حق تقدم برای علامت صنعتی و تجارتي ثابت می نمایند عبارت از فرامین و احکام دولتی ایران در صورت فقدان نوشتهجات رسمی اسناد و تصدیق نامه هائیکه تقدم استعمال علامتی را ثابت نماید

در هر حال اسناد رسمی اولویت خواهند داشت

رئیس- در این ماده مخالفی نیست؟

بعضی از نمایندگان- خیر

رئیس- ماده هشتم (بشرح آتی قرائت شد)

ماده هشتم- در صورتیکه دارنده علامتی بخواهد علامت خود را بدیگری انتقال

دهد باید بوجه اظهار نامه مراتب را با اطلاع وزارت تجارت رسانیده نام و نشان شخص جدید را ذکر و تحصیل اجازه مخصوص که در ظهور و رقعه صورت مجلس ثبت قید خواهد شد بنسایت در صورت فوت صاحب علامت صنعتی و تجارتي صاحبان قانونی آن علامت مزبوره صادر کفایتی السابق معمول می دارند

فقط باید بموجب اظهارنامه که اسناد مربوطه نیز بآن منضم باشد مراتب را در مدت شش ماه باستحضار وزارت تجارت میرسانند

رئیس- باین ماده آقایان موافقت؟

بعضی از نمایندگان- بلی

رئیس- ماده نهم (بضمون ذیل خوانده شد)

ماده نهم- برای ثبت و تصدیق هر علامت مبلغ ده تومان و برای هر اظهار نامه مبلغ دو قران بصندوق دولت عائد و در مقابل تمبر مخصوص دولت روی اجازه نامه اظهار نامه الصاق خواهد شد

رئیس- آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیک زاده- بنده در اینجا قائل به تقلیل هستم زیرا يك اشخاصی هستند که تاجر محترمنه یعنی سرمایه دارند و برای آنها دادن ۱۰ تومان اهمیتی ندارد ولی ممکن است تصور کرد که يك آهنگر هم میخواهد برای صنعت خودش علامت مخصوص بگذارد و آنوقت این بیچاره را هم مجبور می کنند که بیا ۱۰ تومان بده و این ظلم است

یکی دو نفر از نمایندگان ۱۰ تومان است

سر کشیک زاده- این چاه ۱۰ تومان داشته است

رئیس- آقای مشیر معظم (اجازه)

مشیر معظم- بنده مبلغ ۱۰ تومان را هیچ زائد نمی دانم برای این که يك تاجری که می خواهد يك علامتی که سالی يك تومان بدهد اگر تاجری نتواند ۱۰ تومان برای يك علامت صنعتی که بخودش اختصاص می دهد بدهد اصلاً لازم نیست علامت صنعتی برای خودش اختیار کند

رئیس- آقای عبدالملك (اجازه)

عبدالملك موافقت

رئیس- آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمدعلی طهرانی - بنده مخالفم

رئیس- بفرمائید

آقای شیخ محمدعلی طهرانی- اولاً فرق است بین تاجرو صنعت کار يك ارسوزی است که سرمایه اش ۵ تومان است و با دست ارسوزی می دوزد لیکن نمایش ارسوزی او در

این مملکت بقدری قابل توجه است که مقابله می کند با ارسوزی های اروپا - حال این شخص می خواهد يك علامت مخصوص روی ارسوزی های خودش بگذارد و معلوم کند که این ارسوزی مال من است و سرمایه اش هم بیشتر از ۵ تومان نیست دیگر کجا رواست که این بدبخت بیچاره با این سرمایه کم که با دست سوزن میزند و ارسوزی میباید ۱۰ تومان بدهد و با آن تاجر میباید مساوی باشد و بنده باین قسمت مخالفم صنایع غیر تجارت است و بنده برای این که ترغیب و ترویج در امر صنایع شده باشد بیشتر از يك تومان راجحتر نمی دانم لیکن تاجر را صد تومان هم که می خواهند قرار بدهند بنده موافقت

مخبر اصولاً عوام فریبی و دما گوژی چیز فریبی است (مزمه بین نمایندگان)

بعضی از نمایندگان- بلند تر بفرمائید

رئیس- تشریف بیاورید اینجا

مخبر - چشم (بسه محل نطق آمدند)

رئیس - نطق خود را اصلاح کنید

مخبر - چشم - در این قسمت که آقای رئیس فرمودند نطق خود را اصلاح کنم

اطاعت میکنم و اصلاح میکنم ولی قسمت راجع بفرمایشات آقای طهرانی اصولاً در قضایا وقتی که وارد میشود باید نقطه نظر از زروی متن قضیه و بدون توجه باطرافش باشد مسئله ده تومان را ممکن است مجلس رای بدهد که کمتر باشد

ولی فکر کنید به بیند اگر میخواستم تقسیم بندی کنم چه مشکلاتی داشت اگر میخواستم تقسیم بندی کنم باید برای آگاش - کافه ساز پینه دوز - قلم فروش هر کدام يك طرز و يك طور بنویسیم و بالاخره يك کتاب بنسایت صفحه تقسیم بندی کنیم و تمام صنعتگران را در آنجا ذکر کنیم آنوقت هم تازه در عمل چه صورتی پیدا خواهد کرد و بعلاوه این مسئله اجباری نیست و يك قضیه نیست که همه را مجبور کند باینکار

نرساً اگر يك تجارخانه یا يك کارخانه به بیند که مال التجاره اش بی اندازه صرف میکند و عملش باین اندازه مرغوب و مطلوب است که تفاوت گذاردن با کار دیگران برای او فائده دارد

البته این مبلغ ده تومان را میدهد برای اینکه کار خودش رواج پیدا کند و مشتریهایش زیاد شود و همان کفاش که ممکن است يك علامت صنعتی برای خودش معین کند ولی اختصاص و مونوپل نخواهد داشت یعنی در صورتیکه علامت او به مال دیگران شبیه نباشد و عین مال دیگران

